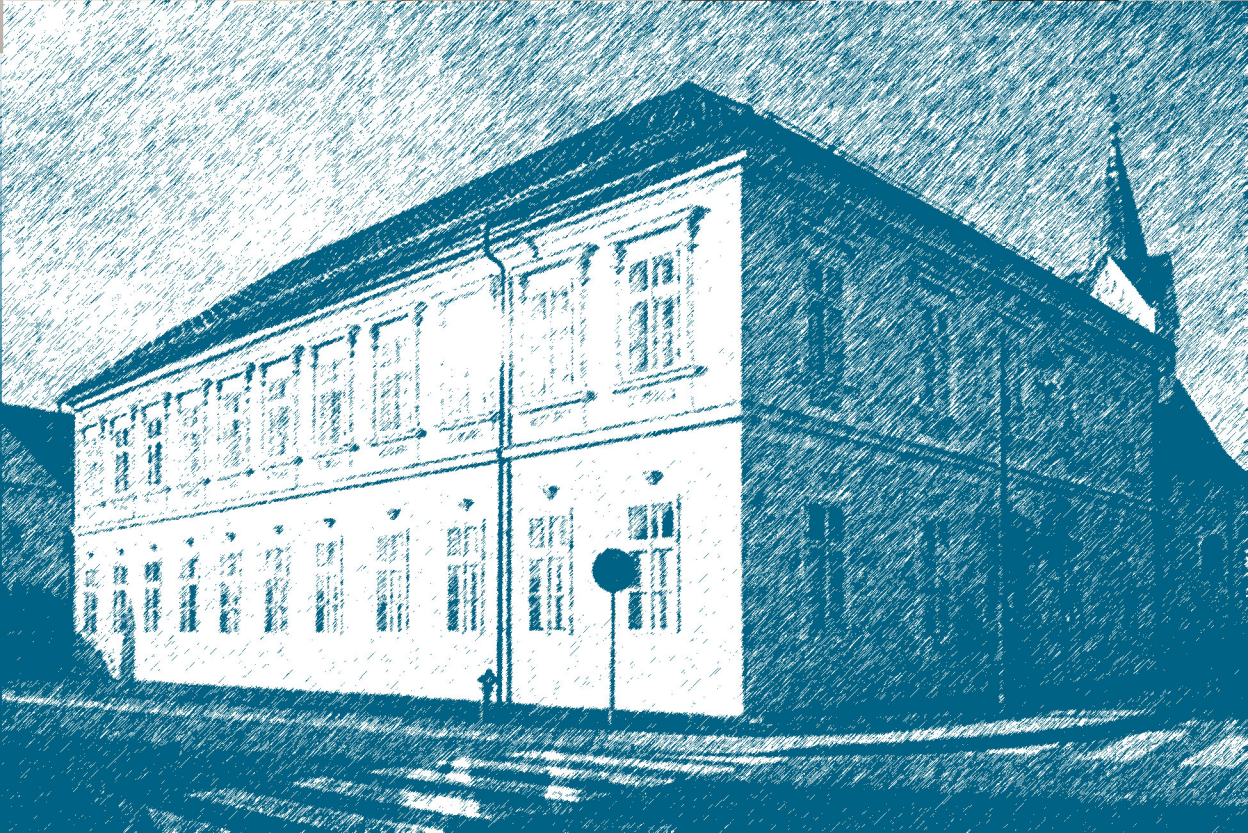
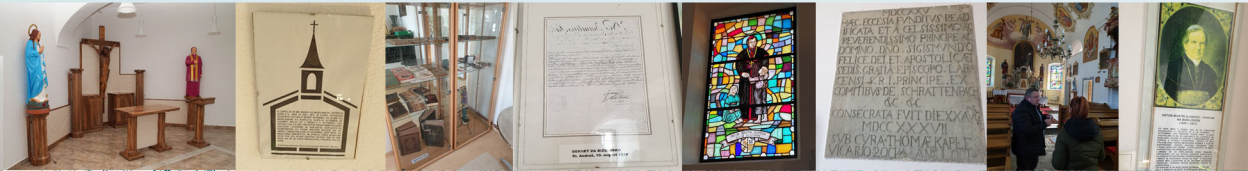

Po sledkih
Antona Martina Slomška
v Občini Brežice

UREDNICI

Jasna Potočnik Topler
Mojca Strašek Dodig

Univerza v Mariboru

Fakulteta za turizem

Po sledih Antona Martina Slomška v Občini Brežice

Urednici

Jasna Potočnik Topler

Mojca Strašek Dodig

Marec 2021

Naslov <i>Title</i>	Po sledih Antona Martina Slomška v Občini Brežice <i>Following the Trails of Anton Martin Slomšek in the Municipality of Brežice</i>
Urednici <i>Editors</i>	Jasna Potočnik Topler (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem)
	Mojca Strašek Dodig (Republika Slovenija, Okrajno sodišče v Brežicah)
Avtorji <i>Authors</i>	Maja Alif (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, študentka smeri: magistrski program Turizem)
	Jure Berglez (Univerza v Mariboru, Fakulteta za logistiko, smer: Gospodarska in tehniška logistika)
	Alja Grešak (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, študent smeri: univerzitetni program Turizem)
	Patricija Kelhar (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, študentka smeri: univerzitetni program Turizem)
	Katja Kokot (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, študentka smeri: magistrski program Turizem)
	Maruša Nartnik (Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, študentka smeri: Zgodovina)
	Jolanda Pinterič (Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta, študentka smeri: Religijske in religiološke študije)
	Kaja Štinc (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, študentka smeri: visokošolski strokovni program Turizem)
Jezikovni pregled <i>Language editing</i>	Anja Benko (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta)
Tehnični urednik <i>Technical editor</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Oblikovanje ovitka <i>Cover designer</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Grafične priloge <i>Graphics material</i>	Urednici in avtorji
Grafka na ovitku <i>Cover graphics</i>	Slomškov dom danes, po temeljiti obnovi. Foto: Arhiv Društva 1824

Založnik **Univerza v Mariboru**
Published by **Univerzitetna založba**
Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija
<https://press.um.si>, zalozba@um.si

Izdajatelj **Univerza v Mariboru**
Co-published by **Fakulteta za turizem**
Cesta prvih borcev 36, 8250 Brežice, Slovenija
<https://www.ft.um.si>, ft@um.si

Izdaja
Edition Prva izdaja

Vrsta publikacije
Publication type E-knjiga

Dostopno na
Available at <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/551>

Izdano
Published Maribor, marec 2021

© **Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba**
/ *University of Maribor, University Press*

Besedilo / Text
© urednici in avtorji, 2021

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna. / This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Uporabnikom je dovoljeno tako nekomercialno kot tudi komercialno reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna priobčitev in predelava avtorskega dela, pod pogojem, da navedejo avtorja izvirnega dela.

Vsa gradiva tretjih oseb so objavljena pod licenco Creative Commons, razen če to ni navedeno drugače. Če želite ponovno uporabiti gradivo tretjih oseb, ki ni zajeto v licenci Creative Commons, boste morali pridobiti dovoljenje neposredno od imetnika avtorskih pravic.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Monografija je nastala na osnovi študentskega inovativnega projekta za družbeno korist 2016–2020. Pedagoška mentorica in vodja projekta je bila izr. prof. dr. Jasna Potočnik Topler, Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem. Strokovna sodelavka na projektu je bila pred. mag. Mojca Strašek Dodig, Društvo 1824.

S projektni skupini so sodelovali sledeči študenti: Maja Alif (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, smer: magistrski program Turizem), Jure Berglez (Univerza v Mariboru, Fakulteta za logistiko, smer: Gospodarska in tehniška logistika), Alja Grešak (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, smer: univerzitetni program Turizem), Patricija Kelhar (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, smer: univerzitetni program Turizem), Katja Kokot (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, smer: magistrski program Turizem), Maruša Nartnik

(Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, smer: Zgodovina), Jolanda Pinterič (Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta, smer: Religijske in religioške študije) in Kaja Šetinc (Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, smer: visokošolski strokovni program Turizem).

Javni študentski, razvojni,
invalidski in preživninski
sklad Republike Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI STRUKTURNI
IN INVESTICIJSKI SKLADI
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

338.48(497.4Brežice):929Slomšek A.M.(082)(0.034.2)

PO sledih Antona Martina Slomška v Občini Brežice [Elektronski vir] / urednici Jasna Potočnik Topler, Mojca Strašek Dodig ; [avtorji Maja Alif ... et al.]. - 1. izd. - E-knjiga. - Maribor : Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2021

Način dostopa (URL):

<https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/551>

ISBN 978-961-286-449-1 (pdf)

doi: 10.18690/978-961-286-449-1

COBISS.SI-ID 57003779

ISBN 978-961-286-449-1 (pdf)

DOI <https://doi.org/10.18690/978-961-286-449-1>

Cena Brezplačni izvod
Price

Odgovorna oseba založnika prof. dr. Zdravko Kačič,
For publisher rektor Univerze v Mariboru

Citiranje Potočnik Topler, J. in Strašek Dodig, M. (ur.). (2021). *Po sledih Antona Martina Slomška v Občini Brežice*. Maribor: Univerzitetna založba. doi: 10.18690/978-961-286-449-1
Attribution

Zahvala

Za uspešno izvedbo in zaključek predstavitve projekta se zahvaljujemo izr. prof. dr. Jasni Potočnik Topler, pedagoški mentorici in vodji projekta, in pred. mag. Mojci Strašek Dodig, strokovni sodelavki. Obe sta nas spodbudili k temu, da smo preko plakata in končnega produkta – video posnetka izpostavili pomembnost delovanja, življenja in literarnega ustvarjanja blaženega Antona Martina Slomška ter tako bodočim generacijam postavili opomnik, kako pomembno je, da se zavedamo pisane besede v slovenščini in kdo vse je – med drugim – tudi velik pobudnik za to.

Kazalo

Predgovora	1
1 Anton Martin Slomšek	5
1.1 Življenjepis	5
1.2 Pomen Slomškovega dela	11
1.2.1 Slomškovo literarno ustvarjanje, pedagoško in duhovno delo.....	14
2 Delovanje blaženega Antona Martina Slomška v Posavju	17
2.1 Literarno ustvarjanje	19
2.2 Duhovno delo.....	20
2.3 Pedagoško delo.....	21
3 Slomšek v Posavju danes	25
3.1 Slomškov dom v Brežicah	25
3.2 Slomškova romarska pot.....	30
3.3 Slomškova spominska soba na Bizeljskem	33
4 Turistična produkta	51
4.1 Opis proizvoda	51
4.2 Opis izhodišč in podlag za odločitev o realizaciji proizvoda – tehnična izvedljivost produkta	54
4.3 Opis ciljev in namena proizvoda	54
4.4 Opis pričakovanih rezultatov proizvoda in njihova dodana vrednost glede na obstoječo ponudbo	54
5 Zaključek	55
Viri in literatura	57

Predgovor

JASNA POTOČNIK TOPLER

Včasih je premalo poudarjeno, da se Brežice z okolico ponašajo z izjemno bogato kulturno dediščino. Njen del predstavlja zapuščina Antona Martina Slomška – slovenskega pesnika, učitelja, duhovnika in intelektualca, ki je del svojega življenja preživel prav v tem kraju. Nanj danes spominjajo Slomškova ulica, Slomškov dom, *Društvo 1824* itd.

Ker je Slomškova dediščina pomembna ne le za različne skupine lokalnega prebivalstva, ampak predstavlja potencial v turističnem smislu, so se z njenim raziskovanjem in vrednotenjem v turističnem smislu intenzivno ukvarjali študenti Fakultete za turizem Univerze v Mariboru: Katja Kokot, Maja Alif, Patricija Kelhar, Alja Grešak, študentka Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: Maruša Nartnik, študent Fakultete za logistiko Univerze v Mariboru: Jure Berglez in študentka Teološke fakultete Univerze v Ljubljani: Jolanda Pintarič. Strokovna sodelavka, ki je bila intenzivno vključena v naše raziskovalno delo, je bila mag. Mojca Strašek Dodig, predsednica brežiškega *Društva 1824*, s katerim smo uspešno sodelovali, sicer tudi predavateljica prava na Fakulteti za turizem UM.

Študenti so v okviru projekta raziskovali, kaj vse zajema dediščina Antona Martina Slomška in le-to v okviru delavnic in javnih dogodkov predstavljali Brežičanom ter lokalni skupnosti. Vsi skupaj smo še posebej ponosni na plakat, ki je na ogled v Slomškovem domu in spominja na njegov prispevek na številnih področjih delovanja, in na dokumentarni film z naslovom *Po sledih Antona Martina Slomška v Občini Brežice*, ki so ga pripravile projektne sodelavke in sodelavec.

Eden od rezultatov raziskovalnega dela na terenu, v knjižnicah in muzejih je tudi knjiga, ki ponuja vpogled v študentsko projektno delo in prinaša na enem mestu zbrana spoznanja študentov o delovanju Antona Martina Slomška.

Predgovor

MOJCA STRAŠEK DODIG

*»Našega življenja čas je prazna, nepopolna knjiga,
ki nam jo je Bog dal, da bi jo z dobrimi deli popisali.
Za vsak dan je ena stran.«*

(Anton Martin Slomšek)

Slomškova drobtinica, navedena zgoraj, je ena od vodil Društva 1824, ki je bilo ustanovljeno konec leta 2011 v Brežicah. Poimenovano je z letnico, ko je bil Anton Martin Slomšek posvečen v duhovnika. Slednji je s svojim delovanjem zaznamoval tako Župnijo Brežice, še bolj pa njeno občino. V Društvu 1824 se trudimo, da njegovo poslanstvo ohranjamo še dandanes živo, in sicer preko raznovrstnih dejavnosti za otroke in mladino, kulturnih, socialnih, karitativnih dejavnosti, dejavnosti za družine, starejše, z izobraževalnimi, duhovnimi, športnimi in rekreacijskimi dejavnostmi, ki med seboj združujejo in povezujejo ljudi različnih starosti, interesov in znanj. Vsa ta »dobra dela« se že od ustanovitve društva dalje odvijajo v Slomškovem domu, nekdanji osnovni šoli, katere začetek gradnje prav

tako nosi letnico 1824, za njegovo gradbeno obnovo pa se že vrsto let trudi brežiška župnija.

»Dobra dela« so tista, ki bodo Slomškov dom, ki ima danes status spomenika lokalnega pomena, napolnila z ustrežno vsebino in bo tako zaživel kot »srce Brežic« za vse generacije, kar je tudi eden od društvenih ciljev.

Ker je Društvo 1824 tesno povezano z življenjem in delovanjem Antona Martina Slomška, je projekt z naslovom Po sledih Antona Martina Slomška v Občini Brežice, ki smo ga pripravili v sodelovanju s Fakulteto za turizem v Brežicah, pomemben dogodek, saj sporoča, da Slomšek še živi med nami in nas s svojimi dobrimi deli in z življenjskimi nasveti vodi in razsvetljuje, da se trudimo našo knjigo življenja vsak dan napolniti z dobrimi deli.

V imenu Društva 1824 se zahvaljujem izr. prof. dr. Jasni Potočnik Topler, idejni vodji in pedagoški mentorici, in študentom: Maji Alif, Katji Kokot, Kaji Šetinc, Patriciji Kelhar, Alji Grešak, Maruši Nartnik, Jolandi Pinterič in Juretu Brglezu za sodelovanje, pripravo in izvedbo navedenega projekta, ki je ponovno obudil spomin na zapuščino Antona Martina Slomška kot pomemben del kulturne dediščine našega kraja.

1 Anton Martin Slomšek

1.1 Življenjepis

Škof Anton Martin Slomšek je bil in še vedno je pomembna osebnost. Biografi ga prikazujejo kot slovenskega domoljuba, pisatelja, pesnika, učitelja, posebej izpostavljajo njegovo vlogo duhovnika – škofa. Bil je čudovit vzgojitelj v zdravstvu in življenju nasploh (Prijetelj, 1999, str. 9).

Anton Martin Slomšek se je rodil 26. novembra 1800 na Slomu pri Ponikvi. Njegovi starši so se pravzaprav pisali Novak, vendar so, ker so živeli na Slomu, imeli najprej hišno ime Slomšek, ki se je po letu 1700 spremenilo v priimek (Prijetelj, 1999, str. 9). Oče Marko in mati Marija sta sina prežela s krščanskimi civilizacijskimi vrednotami. Oče je nanj kot prvorojenca in bodočega gospodarja Sloma vplival predvsem »trdo«, racionalno. Privajanje k delu, redu in disciplini se je razodevalo v vsakdanjem življenjskem ritmu. Mati je sinu podarila »mehkobo«, katere pravnja mera v povezavi s »trdimi« lastnostmi je pripomogla k osebnostni zaokroženosti, kakršno je premogel škof Slomšek (Zavrnik, 1990, str. 13–14).

Župnija Ponikva, h kateri je sodil Slom na začetku devetnajstega stoletja, še ni imela šole. Toda leta 1811 je na Ponikvo prišel za kaplana Jakob Prašnikar, ki je takoj po prihodu ustanovil nedeljsko šolo. Anton se je odlikoval kot najboljši učenec. Ko je kaplan ob koncu šolskega leta priredil zaključni izpit, na katerem se je najbolje odrezal, je za nagrado prejel molitvenik in mošnjiček s srebrnikom. Če ne bi bilo Jakoba Prašnikarja, bi Anton skoraj zagotovo ostal na Slomu, kjer bi prevzel kmetijo. Tako je želel tudi njegov oče, vendar si je njegova mati želela, da bi nadaljeval šolanje. Oče je po pregovarjanju s strani žene in tudi Jakoba Prašnikarja naposled popustil in tako je Anton lahko leta 1814 odšel na šolanje v Celje (Zavrnik, 1990, str. 18–20; Habjan, 1992, str. 10).

Po materini smrti leta 1816 je grozilo, da se bo Anton moral vrniti domov, saj sta bili v tistih časih v naših krajih razširjeni lakota in revščina, a se je zanj ponovno zavzel kaplan Prašnikar. Leta 1818 mu je umrl oče, posest na Slomu pa je prevzel njegov brat Jožef. Sčasoma je njihova kmetija začela propadati, duhovnik Prašnikar pa je postal Antonov drugi starš, zanj je skrbel in mu vsestransko pomagal (Janežič, 1996, str. 10).

Jeseni 1819 so bile pred Slomškom nove življenjske naloge: postal je študent visokošolskega študija oziroma bogoslovja. Tedaj, v predmarčni dobi, je bilo treba po gimnaziji na dvoletno modroslovno šolo ali licej, ki je bila vmesna stopnja med šolo in akademijo. Zato je Slomšek odšel v Ljubljano, kjer je bila – poleg Celovca – najbližja taka ustanova, na njej pa nadarjenci iz širšega slovenskega prostora, med drugim tudi France Prešeren, Slomškov sošolec. V Ljubljano je Anton prišel kot oseba, pri kateri so bile že dokaj izoblikovane sposobnosti za prihodnje delovanje. Ne le, da je bil trdno odločen življenje posvetiti veri in Cerkvi, bil je že narodnostno prebujen; že v gimnazijskih letih se je poskušal v slovstvu (Zavrnik, 1990, str. 24–25).

Naslednja Slomškova postaja je bila vstop v celovško bogoslovje jeseni 1821. Svojim tovarišem je predaval slovensčino iz svojega lastnega nagiba in jih navdušil za narodno delo (Debeljak, 1999, str. 91). Že od nekdaj so bile knjige njegova velika ljubezen, zato je med samim študijem opravljal delo knjižničarja. Veliko svojega časa je posvetil kmetijstvu in pedagogiki ter iz teh dveh predmetov opravil izpit (Pavlič, 1991, str. 275).

Po končanem tretjem letniku, 8. septembra 1824, je bil posvečen v duhovnika, kar je bilo izjemno priznanje in je kazalo na to, da mlad duhovnik ne bo ostal povprečen. 26. septembra istega leta je bral novo mašo v Olimju pri Prašnikarju. Po njej se je vrnil v Celovec v četrti letnik bogoslovja, kjer izvajal tečaje slovenščine, se pesniško in pridigarstvo izrazilo razvijal, po končanem bogoslovju pa je dobil ponudbo za doktorski študij na Dunaju, kar je zavrnil, saj je šel raje za duhovnika na enega od ustaljenih začetniških položajev, predvsem zaradi svoje naklonjenosti do kmečkih slovenskih ljudi (Debeljak, 1999, str. 91). Svojo prvo službo kaplana je nastopil leta 1825 pri Sv. Lovrencu v Krajini, torej na Bizeljskem, kjer so ga župljani sprejeli z odobravanjem in z naklonjenostjo, saj se je izkazal kot odličen pridigar in imeniten spovednik. Ustanovil je tudi nedeljsko šolo. Slomšek pri župniku Batistiku žal ni dobil ustrezne podpore, zato je njegova pot z Bizeljskega vodila k Novi Cerkvi blizu Celja, kamor je bil prestavljen aprila 1827 (Zavrnik, 1990, str. 47–49; Prijatelj, 1999, str. 10).

Leta 1829 ga je škof imenoval za duhovnega vodjo v celovški bogoslovnici. Vanjo je uvedel retoriko. Znova je vodil tudi slovenski bogoslovni pouk in semenišnike pripravljaj za duhovniško službo med Slovenci. Skupaj z njimi je prevajal in jih učil pesniti v slovenščini. V rokopisu je ohranjena pesmarica z njegovimi popravki, zapisanimi na robovih. Slomšek je bil duša slovstvenemu bralnemu društvu v Celovcu. Na prošnjo je učil slovenščino tudi razne uradnike, ki jim je nato izdajal spričevala. Iz njegovih predavanj je nastala kar zajetna praktična slovnica. Ni torej čudno, da so številni mladi pesniki in pisci obračali nanj tudi za nasvete (Poljanec in Hrastelj, 1962, str. 13–14; Habjan, 1992, str. 19).

Med počitnicami je Slomšek rad potoval, navadno kar peš. Tako se je že leta 1833 napotil iz Celovca v Salzburg in na Dunaj, potem pa čez Maribor nazaj. Naslednje leto je prepotoval vso lavantinsko škofijo, leta 1837 Koroško in Kranjsko, od koder se je čez Zagreb vrnil na Štajersko. Njegov glavni cilj na teh potovanjih je bil, da neposredno in od blizu spozna slovenske dežele, ljudi, cerkvene ustanove, zlasti semenišča in samostane, ter da si z njihovimi predstojniki izmenja poglede na splošne razmere naroda, izzive Cerkve in s tem povezano vzgojo duhovnikov v bogoslovju (Ogrin, 2012, str. 462). Vsa potovanja je živahno opisal in so večinoma ohranjena v rokopisu. Najraje je hodil v svoj rodni kraj Slom k cerkvi Sv. Ožbolta. Slomšek se je v vseh teh potovanjih srečal tako s preprostim ljudstvom kot tudi z vodilnimi osebnostmi tistega časa ter seveda občudoval krajevne znamenitosti in lepote (Poljanec in Hrastelj, 1962, str. 14).

Kaj vse je Slomšku narekovalo, da je po dolgih letih bivanja v Celovcu leta 1838 prosil za mesto v Vuzenici, ni zapisano. Verjetno je bil poglavitni razlog za odhod to, da je bil v Celovcu vse bolj omrežen s policijskimi ovaduhi in konfidenti, ki so prežali na vsako njegovo besedo in gib. Slomška so namreč sumničili, da je panslavist, kar je bilo v času cesarja Franca, izrazito nenaklonjenega nenemškim ljudstvom v monarhiji, še posebej slovanskim, velik greh.

Slomšek je v Vuzenici postal dekanijski šolski nadzornik. Oprijel se je posebno nedeljskih šol in v ta namen leta 1842 napisal prvi slovenski učbenik *Blaže in Nežica v nedeljski šoli* (Poljanec in Hrastelj, 1962, str. 15). Že kot župnik v Vuzenici je razmišljal, da bi ustanovil družbo za izdajanje poučnih knjig, kar mu sicer takrat še ni uspelo, vendar je že leta 1846 začel izdajati zbornik *Drobtinice*, ki je bil namenjen učiteljem, staršem in učencem (Priatelj, 1999, str. 11).

Leto 1844 je bilo v Slomškovem življenju in karieri znova pomembno. Takratni lavantinski škof ga je imenoval za višjega šolskega nadzornika in stolnega kanonika v Št. Andražu. Kjer se je le dalo, je Slomšek dosegel, da so odprli oziroma postavili novo šolo ali obnovili staro in zanemarjeno. Trudil se je vpeljati pouk v maternem jeziku in zato ga lahko upravičeno imamo za utemeljitelja slovenskega ljudskega šolstva. Slomšek je ves čas svojega službovanja v Št. Andražu vneto pomagal škofu Kutnarju, bil pa je tudi škofova desna roka pri ohranjanju in dvigovanju ravni duhovniških vrlin (Zavrnik, 1990, str. 107–108).

Leta 1846 je bil Slomšek imenovan za celjskega opata, vendar je to bilo njegovo obdobje zelo kratko, saj je bil še istega leta imenovan za lavantinskega škofa zaradi smrti škofa Kutnarja. 30. maja 1846 ga je nadškof in kardinal Schwarzenberg imenoval za pastirja lavantinske škofije. Za dan škofovskega posvečenja je bil določen 5. junij 1846 v Salzburgu, kot škofa pa so ga svečano ustoličili 19. julija 1846 in tako je prevzel vodenje lavantinske škofije. Tedaj je poleg krstnega imena prevzel tudi ime svojega birmskega botra in farnega zavetnika – Martina (Zavrnik, 1990, str. 123–124).

Dela mu ni nikoli primanjkovalo – niti v pastoralnem niti v materialnem smislu. Kmalu se je pokazalo, da je dober organizator in velik učitelj. To, da je svojim vernikom napisal skupno šestnajst rednih in dvajset izrednih pastirskih pisem ter izdal okoli tristo pridig, kaže na zelo zavzetega škofa. To so bili težki časi, še posebej revolucionarno leto 1848. Slomšek ni bil zagovornik revolucije, ker je pomenila

nasilje. Bolela ga je neenotnost med kristjani, zato je pozval k molitvi za edinost. V ta namen je leta 1851 ustanovil molitveno bratovščino sv. Cirila in Metoda, ki jo je leto kasneje potrdil tedanji papež Pij IX. Drugo pomembno delo v širokem, evropskem smislu so bile vizitacije benediktinskih samostanov. To je bilo veliko delo, ki ga je zaposlovalo skoraj dve leti. Slomšek je prav tako želel pomagati nadarjenim revnim dijakom in študentom, zato je v ta namen v Celju ustanovil *Podporno društvo za revne in nadarjene dijake* in postavil hišo kot zametek deškega semenišča. Podoben zavod je kasneje ustanovil tudi v Mariboru (Turnšek, 1999, str. 27–29).

Slomškovo veliko pastoralno in hkrati narodno-zgodovinsko dejanje je bil prenos škofijskega sedeža iz obrobnege Št. Andraža na današnjem avstrijskem Koroškem v Maribor in s tem povezana preureditev lavantinske škofije. Slomšek je namreč leta 1848 znova načel vprašanje škofijske meje. Leta 1859 mu je končno uspelo škofijski sedež iz Št. Andraža prenesti v Maribor. S tem so kraji med Muro in Dravo prišli v lavantinsko (danes mariborsko) škofijo. Najprej so se spremenile meje škofije. Slomšek je želel še veliko več, kot je dobil, saj dvajset zaželenih župnij z graškega področja niso priključili lavantinsko-mariborski škofiji (na pogajanjih je obveljal politični in ne narodnostni vidik razmejitve), a vseeno mu je uspelo v svojo škofijo vključiti okrog 200.000 Slovencev, ki so prej pripadali graški škofiji in ki bi sicer ostali pod avstrijskim vplivom.

Dne 4. septembra 1859 je bil Slomšek v Mariboru slovesno ustoličen. Tako je v štajersko prestolnico pritegnil slovenske duhovnike, profesorje in izobražence, še istega leta (1859) je ustanovil bogoslovje in teološko šolo. To je bila prva visoka šola v Mariboru in predhodnica današnje mariborske univerze (Turnšek, 1999, str. 30–32). Z novo škofijo je imel mnogo skrbi in ogromno dela, v kraju je bilo tudi precej nasprotnikov, zlasti med Nemci. Redno in marljivo je pisal pastirske liste, v katerih je v lepem slovenskem jeziku svoje ljudi poučeval o pravem načinu življenja (Priatelj, 1999, str. 12). V škofovski dobi je Slomšek vplivno sodeloval pri prenovi takratnega osnovnega in srednjega šolanja – bodisi kot svetovalec šolskega ministra grofa Leona Thuna bodisi s prenovo starih oziroma s pripravo novih šolskih knjig. Le-te je pripravljaval z mislijo na vse Slovence, saj je bil velik pobudnik enotnega jezika in enotne pisave, vendar pri Kranjcih niso bile sprejete in so jih uporabljali le na Koroškem in Štajerskem. Težišče njegovih prizadevanj v tej prenovi je temeljilo na odločnem zavzemanju za pouk v maternem jeziku, predvsem v začetni dobi šolanja. S tem ni mislil, da bi nemščino iz ljudskih šol odstranili, ampak da bi ob njej zaživela

tudi slovenščina. Njeno osrednje mesto kot maternega jezika je videl zlasti pri poučevanju verouka (Kovačič, 1935, str. 65–70).

Slovensko slovstveno prizadevanje je v tridesetih letih 19. stoletja poleg cenzure najbolj oviralo to, da ni bilo založnikov in tiskarjev, ki bi hoteli kaj vlagati ali tvegati za slovensko knjigo. Zato je leta 1835 Slomšek poskušal osnovati samozaložbo za nabožne in šolske knjige. Zaradi vse večjega števila bralcev (zaradi nedeljskih šol) je potreba po ustreznem branju v njem ponovno vzbudila dolgoletni načrt glede ustanovitve javnopopravnega društva za izdajanje dobrih, cenениh slovenskih knjig za ljudstvo. Leto 1848 je s pomladjo narodov prineslo več svobode, zato je lahko Slomšek končno v spremenjeni politični klimi v sodelovanju s kaplanom Eisenspielerjem, slavistom Janežičem in z drugimi leta 1851 ustanovil *Družbo sv. Mohorja*, prvo slovensko založbo, ki je s svojimi knjigami zajela najširše ljudske plasti in tako postala vsenarodna kulturna ustanova z izjemnim vplivom na pismenost, bralno kulturo in narodno zavest Slovencev. Velika ljudska knjižna založba je začela delovati leta 1852 (Ogrin, 2002, str. 244; Turnšek, 1999, str. 22).

Leta 1862 se je zdravstveno stanje Antona Martina Slomška začelo naglo slabšati. Težave s črevesjem so mu vedno bolj jemale moči. Umrli je 24. septembra 1862 v Mariboru. Vsa škofija se je z žalostjo poslovila od njega. Pokopali so ga v kapelici Žalostne Matere Božje na mariborskem pokopališču. Leta 1941 so Nemci zahtevali, da se zaradi naklonjenih ljudi, ki so obiskovali njegov grob, krsta prestavi v grobnico pod prezbiterijem frančiškanske cerkve. Leta 1978 so uredili mariborsko stolnico in uredili tudi grobnico. (Turnšek, 1999, str. 34–35)

V Vatikanu se je prvič javno spregovorilo o Slomšku 27. novembra 1963, ko je papež Pavel VI. sprejel jugoslovanske škofo. Po sprejemu Slomškovih spisov in po imenovanju »postulatorja« je naposled *Kongregacija za obrede* mogla začeti svoje delo (1964). S pozitivnim mnenjem o pisnih delih božjega služabnika se je odprlo novo delo, in sicer priprava tako imenovane *Zgodovinske pozicije o njegovem življenju, delu in krepostih*. To se je pričelo leta 1981. Obsežno delo, ki obsega okoli 2400 tiskanih strani, je bilo dokončano in oddano na *Kongregacijo za zadeve svetnikov* v juniju leta 1995. Ta je nato sprožila potreben postopek, v katerem je moral ta življenjepis skozi tri preverjanja: najprej je o zgodovinski verodostojnosti razpravljala skupina zgodovinarjev (januarja 1996), nato skupina teologov (aprila 1996), nazadnje pa še škofje in kardinali kongregacije (maja 1996). Na osnovi teh spoznanj je papež Janez Pavel II. 13. maja 1996 razglasil herojske kreposti božjega služabnika Antona

Martina Slomška, mu s tem podelil naslov »častitljivi božji služabnik« in ga 19. septembra 1999 razglasil za »blaženega« in ob tem določil za njegov godovni dan obletnico smrti (Turnšek, 1999, str. 39–42).

1.2 Pomen Slomškovega dela

Antona Martina Slomška je vodilo geslo: »*Sveta vera bodi vam luč in materni jezik pot do zveličavne omike.*« Po njem je tudi deloval. Vera je bila središče in temelj vseh dobrin, s katerimi je vplival na slovensko okolje in narod. Pravzaprav sta njegov vpliv in pomen večja zaradi svetniškega značaja, krepostnega življenja v veri in se kažeta v harmoničnosti njegovega življenja. Le tako je njegovo dušno-pastirsko, vzgojno in narodnobuditeljsko delo padlo na plodna tla.

Čas, v katerem je deloval Slomšek

Da bi doumeli pomen časa, v katerem je deloval Slomšek, si predstavljamo njegovo zgodovinsko okolje – avstrijska monarhija, nekakšna »združena srednja Evropa«. Izredno razgibano obdobje in hkrati tudi pravšnja podlaga za človeka tolikšne življenjske in intelektualne moči. Kot duhovnik, vzgojitelj, pedagog, škof in knez je bil vsestransko in politično angažiran. 19. stoletje je bil čas velikih sprememb na gospodarskem, socialnem in političnem področju: industrializacija, železnica, pohod delavstva in vedno večje težnje po demokratičnosti in pridobivanju političnih svoboščin (osebna komunikacija s prof. Turnškom, 26. 4. 2019). Iz zgodovinskih dejstev lahko razberemo, da je bila slovenščina zapostavljen jezik, da je bila družba vse bolj sekularizirana in ker je bil uradni jezik nemščina, je bil slovenski človek brez narodne identitete, za povrhu pa je bilo še podeželje in velik del mesta alfabetsko nepismeno. Veliko dela in poguma je čakalo na narodno zavednega katoliškega intelektualca. Kot knezoškof je Slomšek je posegal na vsa družbenopolitična področja, zato je eden njegovih največjih dosežkov preselitev sedeža lavantinske škofije iz Št. Andraža (na današnjem avstrijskem Koroškem) v Maribor. S tem je utrdil slovenske meje, sicer Štajerska in z njo Slovenci ne bi ostali v slovenski deželi (Ogrin, 2012, str. 462–463). Štajerski Slovenci so se povezali v skupno cerkveno-upravno enoto, Maribor pa se je razvijal v pomembno slovensko kulturno metropolo.

Slomšek ni bil provincialec. Odprtega katoliškega duha je deloval tudi izven slovenskih mej. In tako je še danes. Njegovo delovanje je tako pomembno vplivalo na vse, ki so kakor koli prišli v stik s temi sadovi, da so že takoj po njegovi smrti pisali in govorili, da je umrl svetnik.

Slika 1: Kip blaženega Antona Martina Slomška v Mariboru

Vir: Jolanda Pinterič

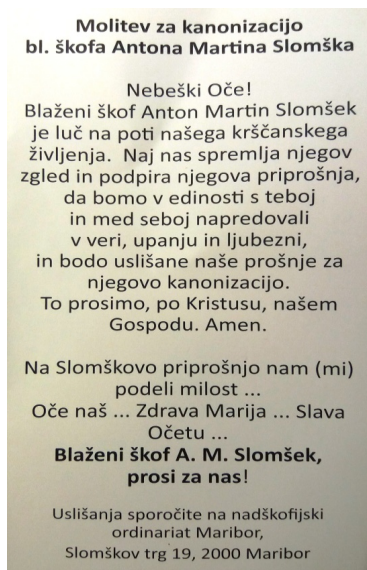
Razglasitev Slomška za blaženega

Slomškovo beatifikacijo so zabeležili tudi v največjem ameriškem dnevnem časopisu *Washington Post*. Pisali so o samostojni Sloveniji kot o bivši državi Jugoslavije, ki jo je obiskal papež Janez Pavel II., da proglasi A. M. Slomška za blaženega (1999). Tako je ob tej razglasitvi o Sloveniji poročal ves svet in Slomšek je čudežno prestopil slovenske meje še po svoji smrti ter s tem utrdil svoje prizadevanje za slovensko identiteto. Potrdil se je s svojo svetostjo, da je vera resnično temeljna vrednota vsakega človeka, ki prežema vse ostale vrednote – tudi narodnost in svobodo.

Na dan razglasitve blaženega Antona Martina Slomška je bila »na nogah« vsa Slovenija. Na betnavski poljani, kjer je potekala razglasitev, je prisostvovalo dvesto tisoč ljudi; to je največji zabeležen shod v Sloveniji. Nenavadno pri tem je, da je papež Janez Pavel II. Slomška razglasil za blaženega v Mariboru in ne v Rimu, kot je to v navadi. S to razglasitvijo smo verniki slovenske Cerkve dobili uradno pravico

do javnega češčenja (poseben mašni obrazec, postavljanje oltarjev, kapelic, cerkva) (Turnšek, 2001, str. 18).

Slomšek velja za zavetnika učiteljev, vzgojiteljev, katehetov in za zavetnika slovenskih kmetov.

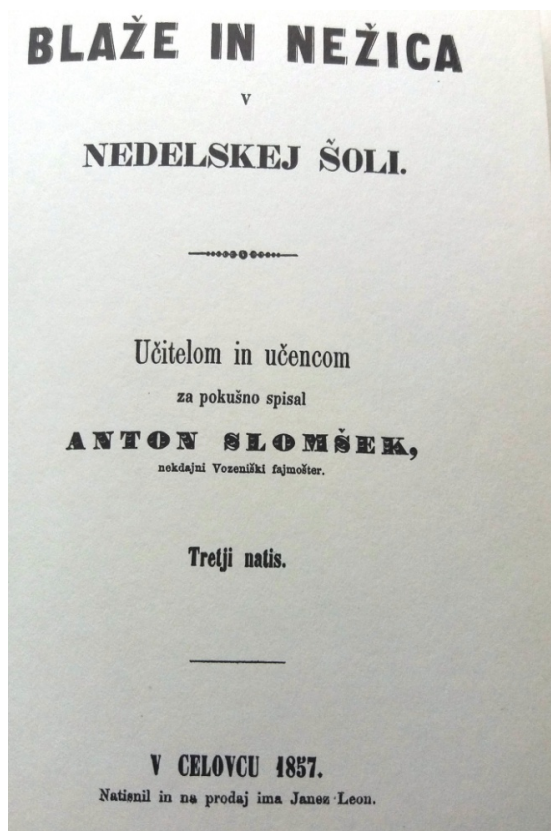

Slika 2: Molitev za kanonizacijo A. M. Slomška

Vir: Jolanda Pinterič

V Mariboru, v njegovi kapeli v Stolni cerkvi, redno molijo, da bi bil razglašen za svetnika. To se bo zgodilo takrat, ko mu bo v postopku kanonizacije, ki poteka od razglasitve za blaženega – beatifikacije, priznan še en čudež.

1.2.1 Slomškovo literarno ustvarjanje, pedagoško in duhovno delo

Slika 3: Naslovnica literarnega dela *Blaže in Nežica v nedelskej šoli* iz leta 1857

Vir: Jolanda Pinterič

Zaradi ideoloških predsodkov in političnih razprtij se je Slomšku na področju kulture delala velika krivica (Till, 2012, str. 11). Njegovo delo na kulturnem področju dolgo ni bilo pravilno ali na sploh ovrednoteno. Kot kulturna avtoriteta spada v okvir narodnega prepoveda, predvsem kot buditelj narodne zavesti.

Razprave o Prešernu in Slomšku so pogoste, vendar dveh velikanov slovenske dediščine ne gre primerjati. Prvi je bil velik zaradi literarnega izraza in zunanje oblike svojih del, medtem ko je drugi kanoniziran drugačen že zaradi svoje dušno-pastirske vloge. Kot takšen je Slomšek v svojih številnih pridigah, knjigah, prevodih, pesmih, molitvah in šolskih učbenikih poudarjal moralno vzgojo, narodnozavedno vsebino

in tako dvignil kulturo slovenskega naroda v 19. stoletju. Kot katoliški duhovnik ni izbiral svojih bralcev, ni elitiziral in preračunaval. Vsakega človeka je videl kot potencialnega nosilca kulture (Till, 2012, str. 57).

Danes se Slomšku priznava velika kulturna avtoriteta. Ne le v katoliških krogih, temveč tudi v znanstvenih krogih z visoko etično normo. Govor akad. prof. dr. Jožeta Trontlja, dr. med., ki ga je imel ob svečani akademiji ob 150. obletnici smrti Antona Martina Slomška, se tiče ravno bistva njegove kulturne avtoritete, ki je, kot pove akademik, spoštovanje do večnih vrednot, ki veljajo širše kot vrednote krščanstva, saj so bolj ali manj univerzalne. V slavnostnem govoru ga označi kot avtoriteto, ki ima velik pomen za blaginjo naroda (Trontelj, 2012).

Zajeti Slomška in njegovo delovanje pomeni, da se moramo spustiti v družbene in kulturne razmere v avstrijski monarhiji, v kateri je deloval. Iz vsebine smo lahko spoznali, da nikakor ni le pasivno stal med družbenopolitičnim vrenjem tistega časa, pač pa je aktivno »posegal v ritem časa in kot veren človek vplival na politiko, družbo, kulturo in Cerkev« (Till, 2012, str. 9).

K pomenu njegovega vpliva na slovenski narod je treba gledati nepristransko. Dolgo časa so ga zasramovali in mu delali krivico. Slomšek se je zavzel za preprostega človeka. Za razliko od Prešerna, ki je v tistem času ustvarjal »elitno romantično izpovedno poezijo« (Till, 2012, str. 56), je Slomšek pisal preproste pesmi in kratko prozo s poučno vsebino. Prešernovo delo spoštujemo, ker je utemeljilo slovensko književnost, toda on ni utemeljil slovenskega naroda (Till, 2012, str. 56). Če ne bi Slomšek opismenjeval preprostih ljudi, Prešerna ne bi mogli brati. Slomšek je poskrbel za zdrave temelje, ki so se razvijali v splošni dvig kulture. Če samo izpostavimo ustanovitev Mohorjeve družbe, ki je »najstarejša slovenska in druga najstarejša avstrijska založba« (Till, 2012, str. 9). Ogrin piše, da je »Mohorjeva družba s svojimi knjigami zajela najširše ljudske plasti in tako postala naša prva vsenarodna kulturna ustanova z izjemnim vplivom na pismenost, bralno kulturo in narodno zavest Slovencev« (Ogrin, 2002, str. 244).

V 19. stoletju je bila večina podeželskega prebivalstva alfabetsko nepismena, izobraženci so po večini govorili in pisali v nemščini, ki je bila uradni jezik, zato gre Slomškovega pedagoškemu in vzgojiteljskemu delu toliko več zaslug. Kot pedagog se je zavzemal za ustanavljanje šol, kot vzgojitelj je šolo poživljal, kar je imelo za posledico, da jo je vzljubilo preprosto ljudstvo. Izredni vzgojni proces je Slomšek

dosegal s cerkvenimi pridigami, ki so jih ljudje večkrat znali povedati na pamet. Bil je velik talent. Msgr. prof. dr. Marjan Turnšek pove, da je Slomšek vztrajno zagovarjal učenje materinščine (osebni pogovor, 23. 3. 2019). Veličina njegovega vzgajanja je bila ravno v tem, da je zagovarjal učenje materinščine vsakega naroda, ne le slovenskega. Že v bogoslovnih letih je uvedel tečaj slovenščine, za duhovnike, ki so delovali na dvojezičnih področjih, pa je poudarjal tudi pomen učenja jezika drugega naroda. S tem je zagotavljal kvalitetnejše in lažje sobivanje različno govorečih ljudi na istem področju. Poleg tega je v ljudske šole uvedel osnovno učenje nemškega jezika, ki je bil takrat uradni jezik. S pismenostjo in z znanjem nemščine so se kmetje aktivno vključili v odločanje o svojih zadevah, saj so jih končno razumeli in lahko prebrali odloke, ki so urejali njihove posesti in življenje na sploh. Tako je preprosto ljudstvo začelo ceniti šolo, z njo povezano izobrazbo in knjigo.

Slomšek si je kot škof prislužil sloves ustanovitelja slovenskih ljudskih šol, saj je več let deloval kot šolski nadzornik. Kot knez je hkrati opravljal politično funkcijo in sodeloval s takratnim ministrom za bogočastje in vzgojo, z gospodom Thunom (osebna komunikacija z msgr. prof. dr. Marjanom Turnškom, 26. 4. 2019). Po Slomškovi zaslugi je bilo v lavantinski škofiji ustanovljenih 155 rednih in 109 nedeljskih nadaljevalnih šol. Poudarjal je vlogo razuma in srca ter v šolo uvajal petje, da je bilo vse skupaj še privlačnejše (Till, 2012, str. 46).

Večnost Slomškovega temelja in osebnosti ga je naredila za vizionarja, pomen njegovega dela je bil, je še in bo aktualen. Vseskozi ga je vodila svetopisemska, krščanska podoba človeka in takemu posamezniku, v katerega je verjel, je dal vse svoje sposobnosti in srce. Mnogokrat ponižan, nerazumljen, neupoštevani je vztrajal v krepostih in večnih vrednotah. Zato bo vseskozi aktualen in njegovo delo bo nagovarjalo k ljubezni do maternega jezika, vzgoje, izobrazbe, dviga kulture na sploh, na temeljih vere, krščanske vere.

2 Delovanje blaženega Antona Martina Slomška v Posavju

O Slomšku je France Kidrič zapisal: »V dno duše je razumel svoj narod in razumel etično vrednost ljubezni in spoštovanja svojega jezika in naroda že tedaj, ko je bilo povsod še splošno mrtvilo. Slomšek ni bil samo reformator slovenske šole, temveč pravi ljudski pedagog.« (Vuk, 1992, str. 10)

Anton Martin Slomšek je 8. septembra 1825, na prvo obletnico mašniškega posvečenja, prišel v Občino Brežice, na Bizeljsko. Takoj po novi maši, ki jo je imel v vasi Olimje, nedaleč stran od Bizeljskega, se je za slabi dve leti preselil v Posavje. Do 30. aprila 1827 je tam deloval kot kaplan. Nastanjen je bil v župnišču poleg cerkve, kjer je tudi služboval. Danes tej vzpetini pravimo »Hribček«, saj je Slomšek ravno tukaj dobil zamisel za enega izmed svojih najbolj poznanih literarnih del *En hribček bom kupil*. (Zavrnik, 1996)

Ob prihodu v župnijo je v dnevnik zapisal: »Bil sem razžaloščen pa v Bogu potolažen.« V novo župnijo ni prišel z velikim navdušenjem, saj je bila na zelo slabem glasu. Govorilo se je, da je »tam doma pijanstvo, nečistovanje in bahaštvo.« (Kovačič, 1934, str. 48) Za Slomška so bile razmere ob prihodu zares neprijetne in težke. Župnišče je bilo namreč v zelo slabem stanju. Šlo je za nekakšno hišo, zelo

nesodobno, »starožitno«, s starimi oboki, s tesnimi prostori, s hodniki s pridihom starinskosti ... (Zavrnik, 1996) Versko življenje je bilo pusto in razpuščeno, vladalo je praznoverje, pa tudi župnik Ludovik Batistik (26. 4. 1821–1. 11. 1846) je bil Slomšku po mišljenju popolnoma nasproten. V tistem času je namreč še močno prednjačila mračna in hladna podoba duhovnikov po jožefinskem modelu. Slomšek pa je izhajal iz ideje gorečnosti in teologije srca po zgledu Johanna Michaela Sailerja. (Till, 2012, str. 30)

Kljub težkim razmeram je Slomšek takoj pričel z delom, ljudje so ga hitro vzljubili in so radi ponavljali: »Gospod Anton govorijo, kakor bi rožice sadil.« (Župnijski urad Bizeljsko, 2019) Slomšek je zelo rad zahajal med ljudi; družil se je z bogatimi in revnimi, za vsakega je našel prijazno besedo. V kratkih letih delovanja je Slomšek navezal kar nekaj prijateljev. Znano je njegovo prijateljevanje z Mandelsteini, ki so imeli v lasti bizeljsko graščino, še zlasti sta si bila blizu z gospo Alojzijo Mandelstein, ki je bila velika dobrotnica župnije. (Župnijski urad Bizeljsko, 2019)

Ne glede na vse so bili na Bizeljskem zanj slabi časi. Imel je slabe odnose s predstojnikom, saj Slomšku ni bilo dovolj, da bi z župnikom »le shajak«. Prizadeval si je, da bi v župniji delal v soglasju s prvim »duševnim pastirjem« in da bi spoštovanje do njega slonelo na ljubezni – na naravni in ne na vsiljeni avtoriteti. (Zavrnik, 1996) Kljub neprijetnim in težkim razmeram je odločno nastopil svoje službovanje. Takoj je začel obujati šolo, a že na začetku je naletel na težave pri občinskem predstojništvu, saj ti niso videli nikakršne potrebe po šoli in niso bili pripravljeni pomagati pri nabavi šolskih potrebščin. (Kovačič, 1934, str. 50) Tako je Slomšek razvil svoj koncept in ustanovil nedeljsko šolo ter postopoma in z veliko spodbude pridobil naklonjenost ljudi. Njegov mišljenjski koncept ga je približal ljudstvu, ki se je sprva precej branilo njegove pedagoške strogosti, nato pa jo je vendarle sprejelo. Tako se je počasi začela razvijati Slomškova ljudskost, ki ga ni nikdar več zapustila. (Vuk, 1992, str. 17) Moramo vedeti, da je Slomšek pričel opravljati službo v Posavju, ko so se škofijske meje prilagajale upravni razdelitvi in ko je bila slovenščina še vedno jezik hlapcev ter kmetov. V takšnih časih in razmerah je nastopil svoje prvo službeno mesto v Občini Brežice, natančneje na Bizeljskem. (Zavrnik, 1996) Slomšku tam predvsem ni ustrezalo, da težnje na Štajerskem in v vzhodnem delu Koroške niso bile bistveno drugačne od splošnih razmer v preostalih avstrijskih deželah. Zavrnik (1996, str. 56) navaja, da jih ni neposredno oplazil val »francostva«. S tem je želel povedati, da so se nekatere konservativne ideje prav tukaj še bolj udomačile kakor drugje. (Zavrnik, 1996)

V svojih pridigah je rotil in spodbujal starše, naj pošljejo otroke v šolo in kmalu v njej ni bilo več dovolj prostora. V začetku leta 1826 je uspel kupiti nove klopi. (Župnijski urad Bizeljsko, 2019) Veliko pozornosti je namenjal petju, še zlasti v šoli in cerkvi, saj se je dobro zavedal, da je to odlično vzgojno sredstvo za mladino, zato je »za svoja šolarska besedila izbiral besedila, ki niso imela namena le bistriti otroških glav, temveč pa tudi zlahniti srca in plemenititi značaje.« (Cvek, 1999, str. 9).

Po Slomškovem odhodu iz Posavja čisto in pobožno življenje ter taka gorečnost v duhovniški službi ni mogla ostati brez širokega slovesa. Njegovo ime se je s pohvalo imenovalo že tudi pri škofovskem sedežu v Št. Andražu in postal je pravi ljubljeneц svojih predpostavljениh. Leta 1829 je sprejel imenitno službo duhovnega voditelja ali spirituala v celovškem bogoslovju. (Kosar, 1997, str. 23)

2.1 Literarno ustvarjanje

»Ni jih pa tudi na sveti ljudi, ki bi rajši peli, kakor Slovenci, in lepšiga dara ne vem, kakor jim čedno pesmico dati.« (Debeljak, 1939, str. 45)

Slomšek je bil zelo plodovit na literarnem področju. Bizeljsko ga je močno navdihovalo tudi s pevskega vidika. (Vuk, 1992, str. 17) Izrek, ki ga je imel Slomšek zelo rad in prikazuje njegovo ljubezen do glasbe, se glasi: »Slajši reči na sveti ni, kakor je pesem lepa.« (Cvek, 1999, str. 5) Njegovo življenje je bilo s pesmijo povezano vse do konca. Slomškove prve pesmi naj bi navdihnili prav lepa gričevnato vinogradniška pokrajina. In tako so nastale mnoge priložnostne pesmi, nekatere med njimi so ponarodele. Ker je bil versko in narodnostno goreč, a družbeno in politično konservativen, je to vplivalo tudi na njegovo literarno ustvarjanje. (Zavrnik, 1996)

Glavni razlog, ki je Slomška gnal, da je začel skladati in pisati pesmi, je bil ta, da je primanjkovalo lepих in vzornih besedil ter pesmi. Na Bizeljskem naj bi nastala večina njegovih najbolj znanih pesmi, okoli 20, nekaj prigodnic, nekaj katehetskih pesmi in pesmi za šolarje. Znanе pesmi, med katerimi so mnoge ponarodele, so: »*Tri narlepe rožice, Zdravica za Slovence, Vinska trta, Veseli bribček, Urbanova, Gorica, Napitnica, Šentjanževa, Vino in voda, Poslednja veselica.*« (Zavrnik, 1996, str. 59) Prav njegove so prva in zadnji dve, ostale pa je vzel iz ljudskega izročila ter jih »požlahтник«. Med ljudmi je gojil tako cerkveno kot tudi družabno pesem, s katero je skrbel za razvedrilo ljudi. (Januš, 2017, str. 22) Dandanes te pesmi za marsikoga nimajo večjega pomena, a v »svojem času so imele visoko ceno, saj so utrjevale spoštovanje do jezika, ga

trgale z mrtvila in ga od tod usmerjale k čistejši obliki in zahtevnejši vsebini.« (Habjan, 1992, str. 18)

Ljudske pesmi z napevi je Slomšek samostojno zbiral od vsega začetka svoje duhovniške poti. Prvi sad tega prizadevanja je »prva slovenska posvetna pesmarica z melodijami«, ki je izšla že leta 1833. Njegovi načrti glede literarnega ustvarjanja in posvetne vsebine pesmi so bili del širše zastavljenega načrta. S tovrstno zbirateljsko vneto je deloval (takratni) mlad kaplan. (Ferenčak, 2009, str. 42–43)

2.2 Duhovno delo

Slomškovo vodilo duhovništva, ki si ga je zadal na začetku duhovništva in se ga je dosledno držal, je:

»Dveh reči ne odlagaj za jutri: poboljšanja in dobrega dejanja. Za današnji dan vemo, da ga imamo; ali še jutri doživimo, ne vemo. Žal ti naj bo le za tri reči tvojih preteklih dni: za hudo storjeno, za dobro zamujeno in za izgubljen čas.« (Till, 2012, str. 22)

O Slomškovem delovanju je zapisano, da je »njegovega ognja slovenska pastoralna njiva na Bizeljskem potrebovala bolj kot puščava vode.« (Slomšek, 1996, str. 79) Vero je jemal nadvse zares in krščanska morala je bila zanj sveta. V večini tamkajšnjih faranov je prepoznal slabe vernike, ki se predajajo pijanstvu, nečistovanju in bahaštvu. V dnevnik si je zapisal: »Tod vlada priskutno praznoverje.« Naletel je namreč na nemalo primerov alkoholne zasvojenosti in posledične bede. (Zavrnik, 1996)

Kljub težavnim razmeram, v katere je prišel, so ga Bizeljčani hitro vzljubili, bil jim je velik zgled in strog sodnik. Pridigal je s tako vneto, da je bila cerkev mnogokrat pretesna za vse vernike, saj so le-ti prihajali tudi iz sosednjih župnij. Že po prvi pridigi si je prišel navzkriž z župnikom Ludovikom Batistikom in ta je posledično popolnoma prenehal pridigati. (Kovačič, 1934, str. 49) Slomška so vabili še drugam: v Kapelo, Dobovo, na Sveto goro in na Hrvaško v Zagorje. (Habjan, 1992, str. 18) Anekdota pripoveduje, da je šel Slomšek nekoč pridigat v Olimje, nadomestil pa ga je neki frančiškan iz Brežic. Ob začetku pridige so verniki v cerkvi začeli ihteti, saj so mislili, da so Slomška prestavili v drugo župnijo. Slomšek je zapisal: »Ko bi moje besede padle na rodovitno prst in bi solze pokropile sad dobrih del.« (Zavrnik, 1996, str. 54)

Pri ljudeh se je priljubil tudi kot odličen spovednik. Zapisano je, da »so domači in tuji župljani kar oblegali njegovo spovednico.« (Kovačič, 1934, str. 50)

V času svojega delovanja je rad maševal na Svetih gorah. Poleti 1826 je vladala huda suša, župljani so prosili Slomška, da bi šli tja prositi za dež. In tako je »avgusta maševal za dež – in glej: popoldne je ta precej namočil izsušeno zemljo.« (Zavrnik, 1996, str. 55)

Slomšek je spodbujal tudi ljudsko vernost. Kraji na območju Bizeljskega so nekoč spadali pod last Heme Krške, s katero so prebivalci vzdrževali duhoven odnos. Tako je tudi Slomšek podpiral njeno čaščenje. Kasneje je o njej napisal življenjepis in ga leta 1854 objavil v Drobotnicah. (Till, 2012, str. 30)

V času kaplanske službe sta mu bila v veliko oporo njegov duhovni vodja Prašnikar, ki je vodil župnijo v Olimju in h kateremu je šel v Olimje večkrat z veseljem pomagat, in pišeški kaplan Jakob Strašek. (Župnijski urad Bizeljsko, 2019)

3. aprila 1927 je Slomšek zapustil Bizeljsko. V dnevnik je zapisal: »Župnija žaluje, sovražniki se vesele.« (Vuk, 1992, str. 17) Odšel je službovat v Župnijo Nova Cerkev, današnji Strmec pri Vojniku. Novica je ljudi potrla, saj jim je Slomšek prirastel k srcu. 29. aprila je imel pri Sv. Lovrencu poslovilni obred: »Med pridigo je bilo toliko hlipanja, da se je komaj kaj slišalo, potem so ljudje ves dan oblegali župnijo, da bi se od njega poslovili.« (Zavrnik, 1996, str. 58) V prijateljskem krogu je sledilo še slovo na Karničkovem gradu (Bizeljski grad, grad Wissel), kjer je prenočil kar pri Mandelsteinih. 30. aprila se je dokončno poslovil. Kot kaplana ga je nasledil Filip Kolar. (Zavrnik, 1996, str. 58)

2.3 Pedagoško delo

Velik vpliv je imel Slomšek tudi na pedagoški proces izobraževanja. Sprva je bil njegov vpliv na slovensko učiteljstvo neposreden, pozneje, v letih od 1840 do 1940, pa tudi posreden. S tem imamo predvsem v mislih njegov obsežni knjižni opus, predvsem njegove učne knjige. Imel je močan in neposreden vpliv na pedagoško delo slovenskih učiteljev. (Till, 2012, str. 243)

Njegov neposreden vpliv na učno in vzgojno delo v slovenski šoli se je najpogosteje uveljavljal z množičnimi izdajami njegovih slovstvenih del. Največ Slomškovich kratkih besedil je objavljenih v *Drobtinica*, ki so bile namenjene učencem, staršem, otrokom in učiteljem. Slednji so običajno v njih našli veliko vzgojnih vsebin, ki so jih nato uspešno vključevali v svoje šolsko delo. (Till, 2012, str. 242)

Slomšek je večino življenjskih moči največkrat posvetil duhovnemu delu. Bil je t. i. »pastir za dušo«, ki se je obenem zavzemal za vsestransko kulturno rast svojega naroda. Že kot deček je namreč precejkrat pridigal svojim vrstnikom, kot dijak in bogoslovec pa se je skrbno pripravljal, da bi karseda dobro opravljal svojo učiteljsko, duhovniško in vodniško službo. To življenjsko nalogo je potem zavzeto uresničeval, in sicer na ta način, da je bil kaplan ravno na Bizeljskem (pozneje v Novi Cerkvi, nato kot spiritual v celovškem bogoslovju ...). (Janežič, 1996, str. 11–12) Slomškovo pedagoško vlogo odseva tudi podeljeno spričevalo ob zaključku študija bogoslovja. Ob slovesni podelitvi spričeval je od ravnatelja prejel sledeče posvetilo:

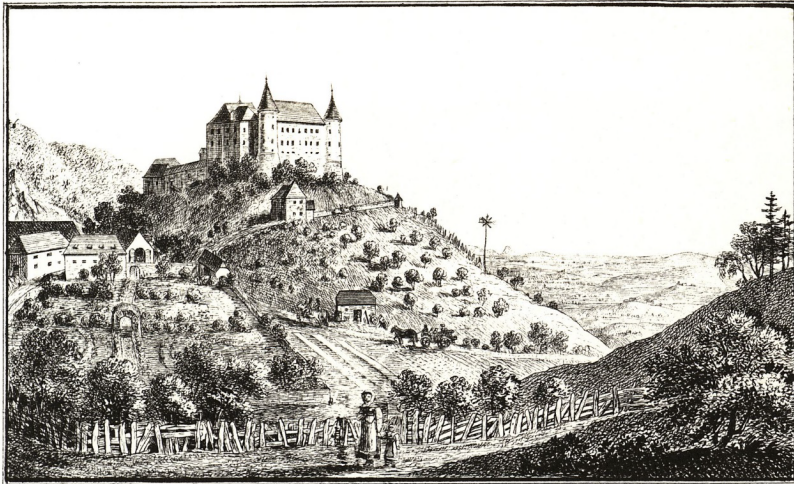
»Veliko ste se trudili štiri leta s poučevanjem svojih tovarišev v slovenščini. Dosegli ste velike uspehe, kakršnih nikdo pričakovati ni mogel. S svojo gorečnostjo in z ljubeznivostjo ste vcepili v mlada srca potrebno ljubezen do onega jezika, v katerem bodo gospodje morali kmalu učiti in z ljudstvom občevati. Sedaj se znajo vsi dobro izraziti, več jih je tudi v pisavi popolnoma zmožnih materinega jezika.

V imenu Prezvzišenega in v imenu ravnateljstva Vam torej prisrčno čestitam in se Vam ob enem zahvaljujem za preveliki trud, ki ste ga imeli pri poučevanju. Bog Vam stotero povrne, kar ste dobrega storili iz čistega navdušenja za izoliko svojih tovarišev in v prospeh dušnega pastirstva!

Iskrena hvaležnost moja in vseh Vaših tovarišev Vas bo spremljala po potu Vašega življenja, katero naj Bog blagoslovi!« (Kovačič, 1934, str. 47)

Slomšek je bil odličen pridigar, kar se je odražalo na odzivu njegove publike. Slušatelji njegovih pridig so ga opisali, da govori »kakor, da bi rož'ce sadil«, kar je še eden od mnogih dokazov, kako priljubljen je bil in kako močno se je dotaknil mnogih src. Tudi prebivalci Bizeljskega so menili, da govori predvsem iz prepričanja, iz srca ter iz svoje globoke duhovnosti. Dobili so občutek, da se je znal približati tako mladim kot zakoncem, bolnikom, skratka vsem, še posebej pa bogoslovcem. (Janežič, 1996, str. 12–13)

Mnoge njegove pridige, ki so ohranjene še dandanes, so prava zakladnica in hkrati vzor, kako bi naj duhovnik na različne načine nagovoril ljudstvo ob določenih priložnostih. In tako vzpodbudil ljubezen do Boga in do bližnjega. (Janežič, 1996, str. 13–15)

Slika 4: Grad Bizeljsko leta 1830, naslikal Franz Kaiser

Vir: Wikipedija, 2019, Grad Bizeljsko (Jozef Franz Kaiser); v: Litografrani pogledi na štajerska mesta, trge in gradove, Gradec 1830

3 Slomšek v Posavju danes

3.1 Slomškov dom v Brežicah

Zgradbo na naslovu Kržičnikova ulica 2 v Brežicah imenujemo Slomškov dom, saj se v kraju zavedajo pomembnosti blaženega zanj. O zgodovini same stavbe ni znanega veliko in tudi v arhivu brežiške župnije ni zapisov o načrtu za gradnjo. Po besedah župnika Milana Kšele jo je zidala župnija s takratnim župnikom Ignacom Fuchsom. Zasnovali so jo za potrebe cerkvene osnovne šole v letu 1825, vendar so z gradnjo začeli že leto dni prej (1824), ko je bil Slomšek posvečen v duhovnika (Kšela, osebna komunikacija, 20. 3. 2019).

Šolstvo v Brežicah ima dolgo zgodovino. Prva šola za dečke naj bi bila ustanovljena že v drugi polovici 16. stoletja, ko je grof Jurij Frankopan dal zgraditi frančiškanski samostan v Brežicah, kjer so imeli tudi šolo za dečke meščanskih družin. 1774 je prešlo šolstvo v državno upravo, zato so jo iz samostana prestavili v hišo barona Moscona, ki pa je 6 let kasneje prešla v last družine Del Cott. Šolo so prestavili v staro župnišče in začele so jo obiskovati tudi deklice (Škaler, 1957, str. 125).

Takratni župnik Ignac Fuchs je 1819. poročal, da je zgradba starega župniška v tako slabem stanju, da prihajajo vanjo psi, mačke in golobi ter da je ob deževju pouk onemogočen, saj pušča streha. Dosegel je, da je bila leta 1825 dokončno zgrajena nova šolska zgradba, današnji Slomškov dom. V prvem nadstropju so imeli 3 učilnice, v pritličju pa stanovanje za mežnarja in učitelja. Ker v okolici takrat ni bilo šol, so vanjo prihajali tudi otroci iz okoliških vasi. Zgradbo so leta 1855 razširili, saj je postala premajhna za vse učence. Takrat so imeli štirirazredno mešano ljudsko šolo, na kateri so vse do 1870 poučevali frančiškani iz brežiškega samostana, potem pa so prišli 4 posvetni učitelji. Najboljše učence so vpisovali v zlato knjigo, ki je ohranjena do danes. 1880 je bila zgradba ponovno povečana, kasneje pa so dodali še kuhinjo (Kragl, 2014).

Slika 5: Četrty razred Osnovne šole Brežice

Vir: Arhiv Društva 1824

V letih 1933 in 1934 je bila zgradba temeljito obnovljena v času glavnih šolskih počitnic. Ponovna obnova je bila potrebna po drugi svetovni vojni, saj je bila zelo uničena. Pouk ni potekal več zgolj v tej zgradbi, ampak tudi na gimnaziji. Zgradba je bila v dotrajanem stanju in veliko premajhna za potrebe brežiškega osnovnega šolstva. Dokončno je bila opuščena leta 1971, ko je bila zgrajena nova osnovna šola. Ostali so le učenci osnovne šole s prilagojenim programom, dokler niso dokončali njihovih novih prostorov. Zgradba je vidno propadala in bila na poti do rušenja (Černelič Krošelj idr., 2016).

V obdobju 1981–2003 so potekali pogovori med osnovno šolo, občino in župnijo, da bi zgradbo dobila župnija. Namen je bil prostore urediti za njihove dejavnosti (veroučne prostore, prostore Župnijske Karitas, župnijski mladinski center, zimsko kapelo, večnamensko dvorano ...) (Černelič Krošelj idr., 2016).

Slika 6: Slomškov dom leta 2003

Vir: Arhiv Društva 1824

2003. je bil ustanovljen gradbeni odbor, ki je pričel z delom. *Zavod za varstvo kulturne dediščine* je vztrajal pri obnovi objekta in ne na rušenju, kakor je bila ideja. Adaptacija je bila dolgotrajna in še danes ni končana, saj je v uporabi le pritličje. Največja težava so bila vseskozi finančna sredstva, saj se je gradbeni odbor odločil, da se ne bodo zadolževali in bodo naredili le toliko, kolikor jim bodo omogočala sredstva. V 30 % sta pomagali občina in država z različnimi razpisi in z nepovratnimi sredstvi, vse ostalo je bilo narejeno s prostovoljnimi prispevki in z donacijami krajanov (Černelič Krošelj idr., 2016).

Z novo podobo je zgradba potrebovala vsebino in ime. Slednjega je dobila po Slomšku, ki je pomembno zaznamoval te kraje in je povezan tako s Cerkvijo kot s šolstvom, hkrati pa se letnica njegove posvetitve v duhovnika ujema z letnico gradnje zgradbe – 1824. Za vsebino in pomoč pri obnovi je bilo konec leta 2011 ustanovljeno *Društvo 1824*. Tudi njegovo ime povezuje Slomškova posvetitev in gradnja stare osnovne šole, današnjega Slomškovega doma (Černelič Krošelj idr., 2016).

Slika 7: Slomškov dom danes, po temeljiti obnovi

Vir: Arhiv Društva 1824

V Slomškovem domu so danes urejeni prostori v pritličju. To so:

- veroučna učilnica (v njej je organiziran verouk za osnovnošolske otroke v različnih terminih med tednom in ob nedeljah),
- dvorana (v njej so organizirana razna predavanja, okrogle mize, predstavitve, telovadba za starejše, vaje pevskega zbora, delavnice za otroke ipd.),
- zimska kapela (namenjena svetim mašam v zimskem času med tednom, ko je pri maši manj obiska in je kapelo lažje ter varčnejše ogrevati kot veliko cerkev),

- prostori Župnijske Karitas Brežice (v njih delujejo prostovoljke za pomoč socialno ogroženim ljudem) in
- sanitarije (Černelič Krošelj idr., 2016).

V kapeli najdemo lesen kip blaženega Antona Martina Slomška, ki ga je iz enega kosa lesa izrezljal Martin Pavlovič. Izdelal je še kip Marije in Jezusa na križu, ki stoji v veroučni učilnici. (Černelič Krošelj idr., 2016)

Za vsebino doma je bilo ustanovljeno *Društvo 1824*. Njegov namen je bil združevati prostovoljce vseh generacij, ki želijo razvijati raznovrstne dejavnosti na območju mesta Brežic in širše v okviru Slomškovega doma. Pri vsem tem pa se želijo vedno znova vračati k Slomšku in njegovim vrednotam, kar je botrovalo k imenu tako društva kot Slomškovega doma (*Društvo 1824*, b. d.).

Slomškov dom lahko v več pogledih povežemo z življenjem in z delovanjem blaženega Antona Martina Slomška, ki je bil po poklicu duhovnik. Ta nekdanja stara osnovna šola je danes v lasti župnije in je velikokrat napolnjena z duhovno vsebino, pri čemer velja izpostaviti prostor v zgradbi, ki je posvečen – tj. zimska kapela Sv. Križa. Zanimivo je, da je bila oprema zanjo montirana ravno na dan, ko je minilo 150 let od Slomškove smrti (24. 9. 2012).

A. M. Slomšek se je zelo zavzemal za šolstvo na Slovenskem in za izobraževanje prebivalstva, vodil nedeljske šole za otroke v nedeljo po maši in napisal učbenik zanje. Tudi Slomškov dom je imel prvotno izobraževalni namen, saj je bil kot osnovna šola napolnjen s šolskimi vsebinami. Še danes se izobraževanje v neki obliki ohranja – kot verouk za otroke, v prostorih se združujejo razne skupine in izvajajo se predavanja, ki so velikokrat izobraževalne narave. Slomškovo literarno ustvarjanje je z domom povezano tako, da imajo v teh prostorih vaje pevci cerkvenega pevskega zbora, ki zapojejo kakšno Slomškovo pesem, in v dvorani doma se včasih odvije kakšen literarni večer.

Slika 8: Zimska kapela Sv. Križa v Slomškovem domu s kipom blaženega A. M. Slomška

Vir: Arhiv Društva 1824

Slomškov dom trenutno še nima turističnega vidika, vendar je v njem zagotovo velik turistični potencial. Zgradba je v središču starega mestnega jedra, je zaščitena, lepo obnovljena, z okrasnimi ornamentami in kot skoraj 200 let stara tudi arhitekturno zanimiva. Predvsem je pomembna njena bogata zgodovina – tako osnovna šola, celoten postopek obnove, ki je bila na nek način projekt samih meščank in meščanov Brežic, in njena današnja vsebina, nad katero bdi *Društvo 1824*. Pomembno je samo ime zgradbe *Slomškov dom* in povezovanje Antona Martina Slomška s temi kraji, z njegovim delovanjem v brežiški občini in z vsebino doma, ki ji postavljamo vzporednice s Slomškovim življenjem.

3.2 Slomškova romarska pot

Beseda *romanje* ima verski prizvok. Je prispodoba za napor iskanja prave življenjske poti, vpraševanja po vsebini, smislu ali cilju življenja, skratka iskanja Boga. Prav ta hoja naj bi prinašala človeku obilo veselja in zadoščenja. Na poti romar srečuje ljudi, sveta znamenja, spoznava zgodovino svoje domovine in naravo. Romanje po

pešpoti škofa Slomška pomeni obiskati tiste kraje, ki jih je prvi slovenski blaženi neizbrisno zaznamoval s svojim življenjem in z delovanjem. (Klinar, 2002, str. 3)

V gorniškem klubu Savinjske doline so zasnovali Slomškovo spominsko vezno pešpot od Bizeljskega do Nove Cerkve, ki jo je Slomšek v času svojega kaplanovanja tudi sam večkrat prehodil. Poimenovana je *Slomškova magistrala*. Kasneje je bival v bolj oddaljenih krajih, kot so Celovec, Celje, Vuzenica, Št. Andraž in Maribor, zato so vsi ti kraji vključeni v dodatek kot razširjena Slomškova pot. Slednja vodi po zgodovinsko zanimivih in naravno lepih predelih subpanonskega in predalpskega sveta Slovenije. Pohodniki na poti premagajo mnoge vzpetine (najvišji vrh 686 metrov nadmorske višine) in obišejo številne znamenitosti (42 cerkva, arheološka najdišča, Slomškovo rojstno hišo na Slomu, ruševine Žičke kartuzije, najstarejšo gostilno na Slovenskem). Dolga je 70 kilometrov, povprečen pohodnik pa jo prehodi v 28 urah. Roma se samo v štirih etapah, ki povezuje kraje, povezane z življenjem in z delovanjem Antona Martina Slomška od rojstne hiše na Slomu pri Ponikvi do Nove Cerkve. Ta 30-kilometrski odsek se prehodi v 8–9 urah. Celotna pot je opisana v tabeli 1 (Klinar, 2002, str. 5).

Tabela 1: Etape na Slomškovi poti

1. etapa: Bizeljsko–Olimje	
–	Bizeljsko
–	Svete gore
–	Bistrica ob Sotli
–	Križan Vrh
–	Bučje
–	Virštanj
–	Olimje
2. etapa: Olimje–Kalobje	
–	Olimje
–	Rudnica
–	Loknar, Lokar
–	Žusem
–	Žurej Ječovo
–	Sv. Janez, Slivnica
–	Kalobje

3. etapa: Kalobje–Slom
<ul style="list-style-type: none"> – Kalobje – Rifnik – Šentjur – Sv. Ahac – Završe – Slom
4. etapa: Slom–Nova Cerkev
<ul style="list-style-type: none"> – Slom – Ponikva – Sv. Uršula – Žička kartuzija – Brdce – Črešnjice – Frankolovo – Rakova Steza – Nova Cerkev

Vir: Klinar, 2002, str. 6

Načrtovalci poti so poskrbeli za markiranje, izdelavo tablic in ščitov ter končno postavitve na posameznih točkah. Ob izidu poti so organizirali pohode, da bi čim več ljudi spoznalo to pokrajino, njen pomen, izdelali so letake, pregledne skice in kartončke za žige. Leta 2002 je Stanko Klinar pri založbi Mohorjeva družba izdal vodnik po tej poti – *Slomškova pot*, ki vsebuje podroben opis vseh postojank, njihovo zgodovino, lokacijo markacij, težavnost odsekov, napotke za morebiten obisk z avtomobilom, časovne komponente ipd., skratka vse, kar potrebuje pohodnik, da se lahko samostojno odpravi nanjo. Vodniku so dodana še štiri poglavja, in sicer (1) o geoloških razmerah ob Slomškovi poti, (2) župnijah, po katerih teče Slomškova pot, (3) občinah, po katerih teče Slomškova pot in (4) o turistični in gostinski ponudbi ob Slomškovi poti (Klinar, 2002, str. 9).

Osnovna oznaka, ki vodi po Slomškovi magistrali od začetka do konca, je rumena markacija v obliki odprte knjige, ki leži na križu (velikost: 15 x 15 cm). Na križpotjih in odcepih najdemo rumene tablice s puščico in napisom **SLOMŠKOVA POT** (velikost: 15 x 25 cm). Na pomembnih točkah poti, ki so kakor koli povezane s Slomškovim življenjem in z delom, najdemo uokvirjene rumene panoje (velikost: 40 x 50 cm), postavljene v višino stoječega človeka, z navedbo kraja (npr. Olimje), s shematičnim narisom Slovenije z včrtanim emblemom Slomškove poti in z navedbo

pomembnosti kraja (npr. »Tu je Slomšek leta 1824 daroval novo mašo ...« itd.) ter s kakšnim navedkom iz Slomškovih spisov, ki se tiče zadevnega kraja.

Slika 13 prikazuje pano na Bizeljskem (Klinar, 2002, str. 10).

Slika 9: Pano na Slomškovi pot

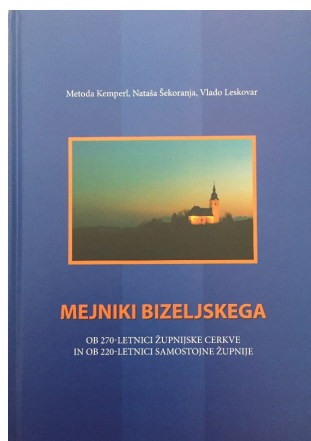
Vir: Kaja Šetinc, 2019

3.3 Slomškova spominska soba na Bizeljskem

Pri raziskovalnem delu je bil pomemben vir župnik Vlado Leskovar, ki nam je razkazal Slomškovo spominsko sobo na Bizeljskem in razložil, kaj vse je zbrano o Slomšku. Podaril nam je tudi knjigo z naslovom *Mejniki Bizeljskega (ob 270-letnici župnijske cerkve in ob 220-letnici samostojne župnije)*, katere eden od avtorjev je on sam (slika 14).

V razstavi o A. M. Slomšku ni veliko ostalo od njega samega. Spominska soba je skromnejša, saj je prej zapustil župnišče kot samo Bizeljsko. Razstavljeni sta kopiji njegovih pridig – prve, ko je prišel na Bizeljsko, in pridige v slovo, ko je odhajal. Obstajajo še kopije listin, ki so povezane z njim. Na steni spominske sobe je plakat, na katerem je narisano njegovo družinsko drevo, in razlaga svetega pisma v latinščini, ki jo je dobil v dar od svojega prijatelja iz Trsta. Spominsko sobo je najbolje obiskati v času po veliki noči.

Župnik Leskovar nam je razkazal še cerkev Sv. Lovrenca, v kateri smo si ogledali freske, vitraž, oltar in kotichek, kjer hranijo delček Slomškove kosti.

Slika 10: Knjiga Mejniki Bizeljskega (ob 270-letnici župnijske cerkve in ob 220-letnici samostojne župnije)

Vir: Kaja Šetinc

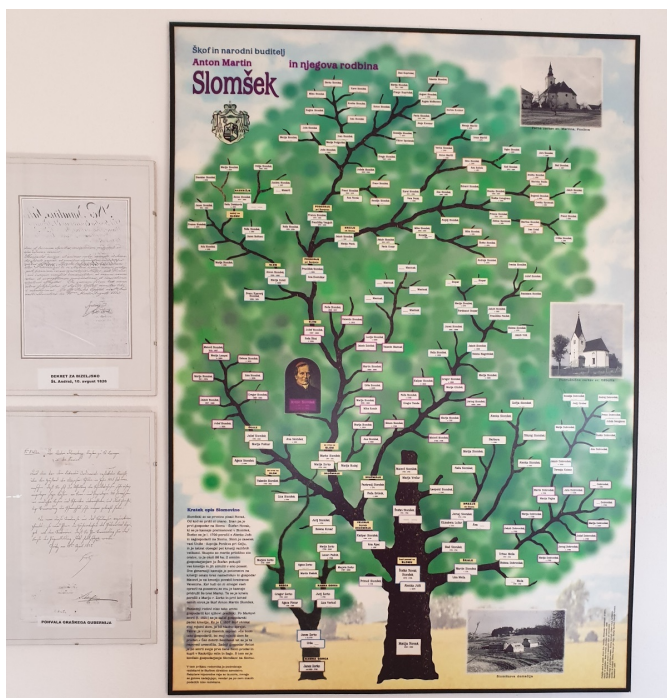

Slika 11: Napis na steni pred vhodom v Slomškovo spominsko sobo na Bizeljskem

Vir: Kaja Šetinc

Slika 12: Knjige in njihove kopije, ki so kakor koli povezane s Slomškom
Vir: Kaja Šetinc

Slika 13: Slomškovo družinsko drevo oziroma njegova rodbina
Vir: Kaja Šetinc

Slika 14: Zbrani ljudje na Slomškov praznik v Mariboru leta 1936 (razstavljeni v spominski sobi na Bizeljskem)

Vir: Kaja Šetinc

Slika 15: Gospod Lipej, rojen na Bizeljskem, je znal povedati zanimive stvari o Slomšku (fotografija se nahaja v spominski sobi na Bizeljskem).

Vir: Kaja Šetinc

Slika 20 opisuje Slomškovo kaplanovanje na Bizeljskem in njegovo bogoslovje. Nahaja se v spominski sobi.

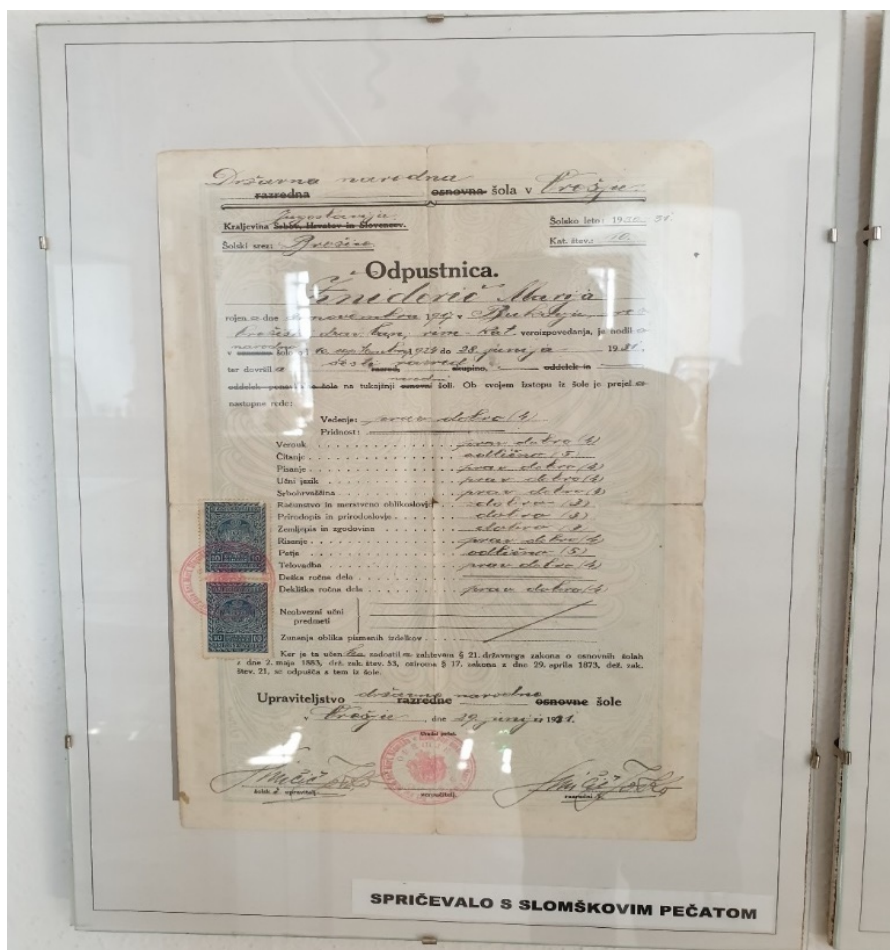
Slika 16: A. M. Slomšek – kaplan na Bizeljskem (1825–1827)

Vir: Kaja Ščetin

Slika 22 je shranjena v spominski sobi in prikazuje spričevalo s Slomškovim pečatom.

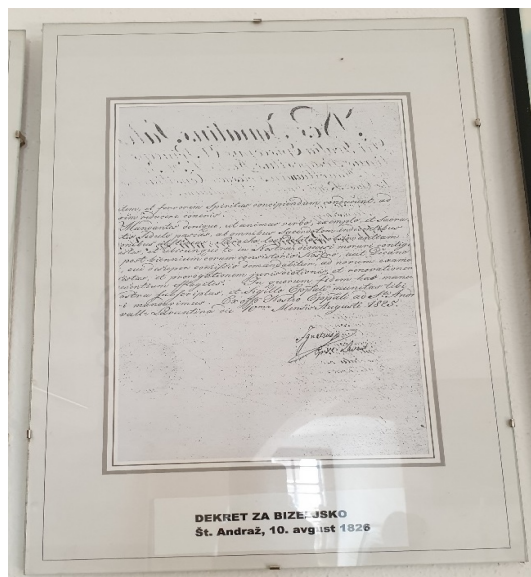

Slika 18: Spričevalo s Slomškovim pečatom

Vir: Kaja Šetinc

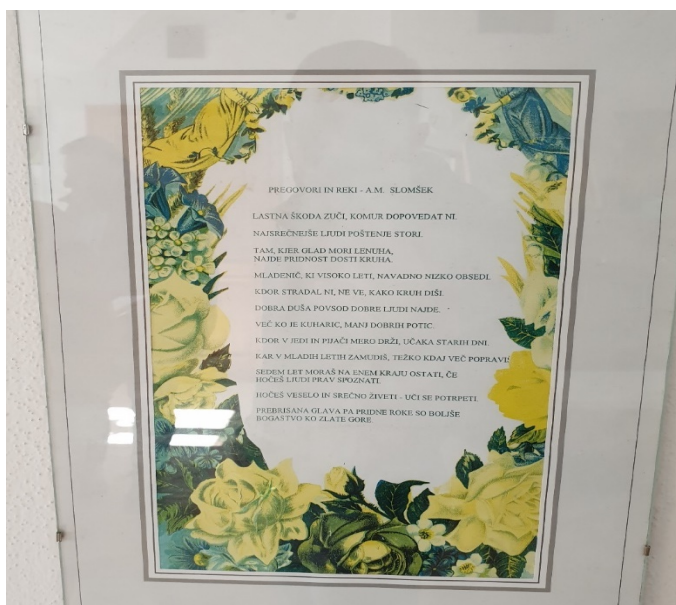
V spominski sobi je kopija priznanja dekana v Kozjem iz leta 1826 (slika 23).

Slika 20: Dekret za Bizeljsko, Št. Andraž
Vir: Kaja Šetinc

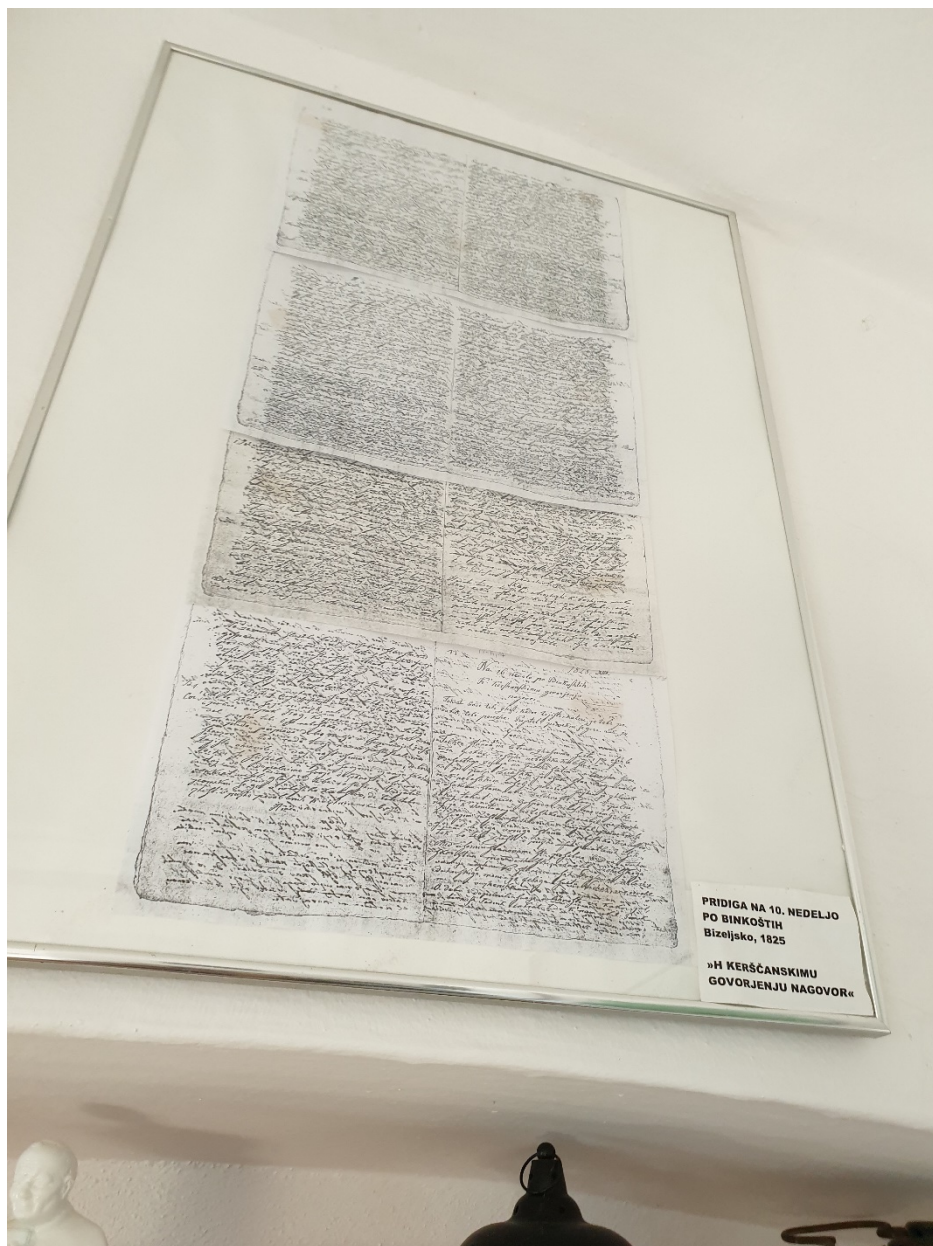
Na sliki 25 so napisani pregovori in reki, ki jih je zapisal Anton Martin Slomšek.

Slikak: 21: Pregovori in reki A. M. Slomška
Vir: Kaja Šetinc

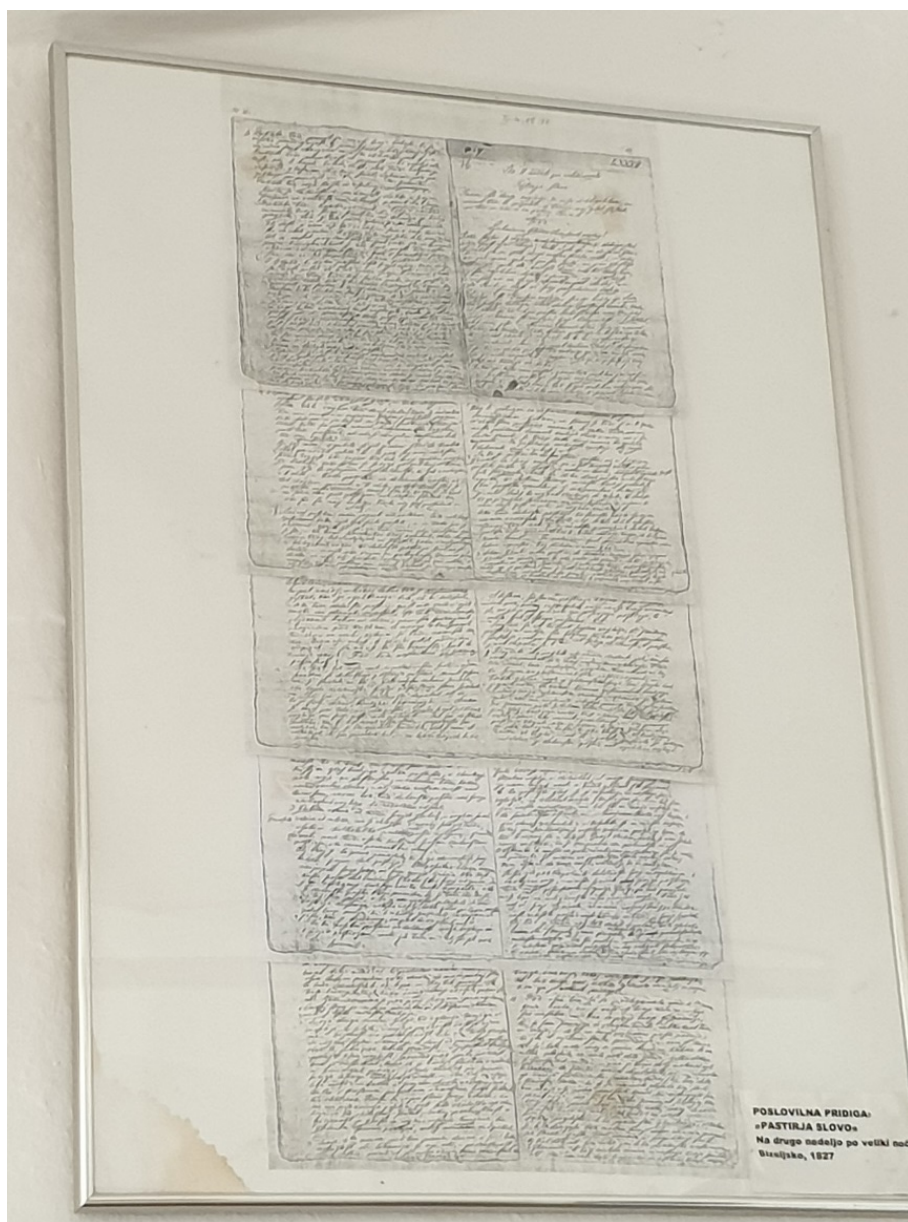
Slika 26 prikazuje kopijo pridige na deseto nedeljo po binkoštih, ko je leta 1825 Slomšek prišel na Bizeljsko.

Slika 22: Pridiga na deseto nedeljo po binkoštih

Vir: Kaja Šetinc

Na sliki 27 vidimo kopijo pridige Antona Martina Slomška iz leta 1827, ki jo je napisal, ko se je poslavljaj od župnišča in Bizeljskega.

Slika 23: Poslovilna pridiga leta 1827

Vir: Kaja Šetinc

Na sliki 28 je združenih več fotografij cerkve Sv. Lovrenca in njene notranjosti (oltar, freske, balkon in zunanost).

Slika 24: Cerkev Sv. Lovrenca

Vir: Kaja Šetinc

Na sliki 29 je viden vitraž, ki je bil leta 1983 posvečen Antonu M. Slomšku in na katerem je on z otrokoma. Okoli leta 2000 je bil vitraž zaradi toče uničen in nato ponovno obnovljen. Fotografija je nastala po obnovi.

Slika 25: Vitraž Slomška z otrokoma

Vir: Kaja Šetinc

Slika 30 prikazuje relikvijo oziroma prostor, kjer v cerkvi hranijo košček Slomškove kosti.

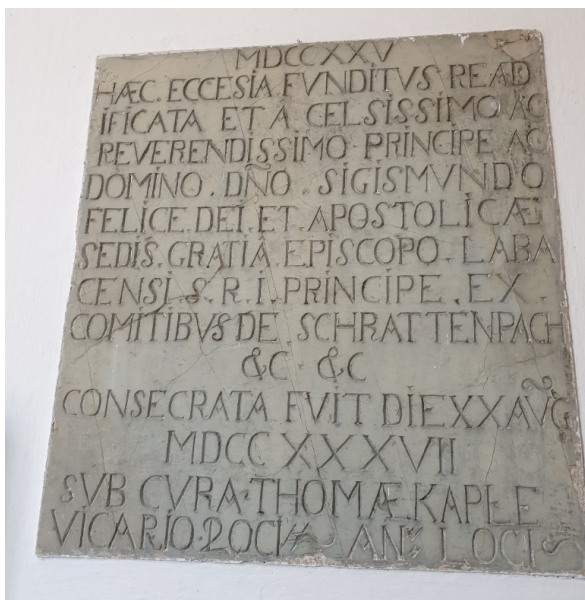

Slika 26: Relikvija – Slomškova kost

Vir: Kaja Šetinc

Na sliki 31 vidimo kamnito ploščo z napisom v latinskem jeziku, da so začeli graditi cerkev Sv. Lovrenca leta 1725 in jo dokončali ter posvetili v avgustu leta 1737.

Slik 27: Kamnita plošča v latinskem jeziku

Vir: Kaja Šetinc

Slika 28: Pogovor med župnikom Vladom Leskovarjem in Kajo Šetinc

Vir: Kaja Šetinc

V nadaljevanju navajamo obnovo odlomka iz knjige, ki nam jo je podaril Vlado Leskovar.

Anton Martin Slomšek na Bizeljskem (Nataša Šekoranja)

Anton Martin Slomšek je bil po zaključenem bogoslovju v Celovcu in po novi maši v Olimju poslan za kaplana v Sv. Lovrenc na Bizeljsko. To je bila njegova prva služba. Nastopil jo je 8. septembra 1825, ravno v času, ko je bila trgategv v župniji na višku.

Kaplanovanja na Bizeljskem ni sprejel z navdušenjem, saj so bile razmere v fari precej neurejene. Nepriljubljenost župnije v tedanji lavantinski škofiji so pogojevali razpuščeni negoreči verniki in konservativni župnik Ludvik Batistič. Življenje faranov je bilo šegavo, veseljaško, izrojeno, razuzdano in polno praznoverja.

Slomšek je nastanitev na Bizeljskem sprejel pokorno, vdano, kot svojevrstno preizkušnjo in obenem veliko zaupnico. Ko je izvedel za dekret, si je v dnevnik zapisal: »Bil sem razžaloščen pa v Bogu potolažen« (Zavrnik, 1990, 52). Svojega poslanstva pri Sv. Lovrencu v Krajini, kakor so tedaj imenovali Bizeljsko, se je lotil z obema rokama. Za cilj si je postavil preobraziti ljudi in jih spraviti na pravo krščansko pot v duhu Evangelija.

Mladi kaplan je postal na Bizeljskem zelo hitro priljubljen. Občudovali so ga zaradi njegove zavzetosti, delavnosti in izjemne energičnosti. Menda je že ob svojem prvem nastopu pred bizeljskimi verniki zablestel z gorečo pridigo. To je pri župniku Batističu zbudilo veliko zavisti. Sloves o njegovih iskrecih pridigah se je razširil daleč naokoli. Ljudje iz domače in sosednih župnij, tudi hrvaških, so vreli k njegovim nedeljskim razlagam. Cerkev je bila velikokrat pretesna za vse vernike. Prav tako so Slomška zelo veliko vabili v okoliške župnije. Izkazal se je kot imeniten spovednik.

Življenje v župniji je Slomšek popestril z uvedbo nedeljske šole, v kateri se je kar trlo otrok. Preuredil je tudi trivialko. V svojih pridigah je rotill in spodbujal starše, da svoje otroke redno pošiljajo v šolo. Poleg pijančevanja ga je na Bizeljskem najbolj motilo nečistovanje bizeljskih deklet. Z namenom ohraniti predzakonsko čistost je o tem posebej poučeval dekleta v nedeljski šoli. Za njihovo čistost je daroval sveto mašo na Svetih gorah.

Kljub številnim prizadevanjem Slomšek na Bizeljskem ni mogel zaživeti v vsej svoji polnosti, saj je v župnišču nenehno vladalo hladno težavno ozračje. Z župnikom ni uspel najti skupnega jezika. Mnogokrat se je tolažil, da je nedaleč stran, v Olimju, njegov dobrotnik Jakob Prašnikar. Ravno tako mu je bil v oporo tedanji pišeški kaplan in prijatelj Jakob Strašek.

Slomšek je rad zahajal med ljudi. Za preproste kmečke ljudi je vedno našel toplo prijazno besedo. V času kratkotrajnega bivanja na Bizeljskem je stkal prijateljske vezi s plemenitimi Mandelsteini, tedanjimi lastniki bizeljske graščine. Še posebej se je družil s staro Alojzijo Mandelstein, ki mu je bila dobrotnica.

Slomšek je z Bizeljskega veliko hodil na bližnje Svete gore in v Olimje. Prvič je obiskal tudi Zagreb, kjer je občudoval stolnico.

Na Bizeljskem je Slomšku prav gotovo ugajala prijazna gričevnata vinogradniška pokrajina, ki ga je pesniško navdihovala. Tu je napisal, zložil ali samo priredil približno 20 pesmi, predvsem prigodnic. Gradivo zanje je črpal med ljudstvom. Stare pesmi je popravljaj, jih požlahtnjeval, vsebinsko predelal in izrazno očistil. Ljudske pesmi je priredil tako, da so postale pripomoček npravstveni in narodnostni vzgoji preprostih ljudi. Mnoge njegove verske arije, spesnjene prav pri Sv. Lovrencu na Bizeljskem, so postale izredno priljubljene in so zato kmalu ponarodele – npr. *Veseli bribček, Zdravica za Slovence, Vinska trta, Urbanova, Gorica* idr.

Zaradi nesoglasij in stopnjevanih trenj z župnikom je Anton Martin Slomšek spomladi leta 1827 pisal na škofijsko upravo v Št. Andraž in zaprosil za premestitev. Že 3. aprila je prejel odlok škofijstva, da je premeščen z Bizeljskega na kaplansko mesto k Novi Cerkvi (današnji Strmec).

Novica o odhodu priljubljenega kaplana je ljudi zelo razžalostila in potrla. Po veliki noči, 29. aprila, je imel Slomšek v Cerkvi sv. Lovrenca poslovilni obred. Menda je bilo med mašo toliko ihtenja, da se je komaj kaj slišalo. Ljudje so nato še celo popoldne oblegali župnišče, da bi se poslovili od kaplana. 30. aprila se je poslovil tudi na gradu pri Mendelsteinih in se nato podal na pot. Spotoma je opravil še poslovilno mašo na Svetih gorah. Po krajših vmesnih postankih pri prijateljih in znancih je 3. maja 1827 prispel v Novo Cerkev, kjer je začel novo kaplansko poslanstvo.

Poldrugo leto dolgo Slomškovo kaplanovanje je na Bizeljskem pustilo mnoge sledi. S svojim trdnim vzgledom, z vzgojo, z naukom v cerkvi in z dejavnostjo v župniji je spremenil versko in družbeno življenje mnogih Bizeljancev. Prav tako so Slomškove pesmi, spesnjene na Bizeljskem, imele v tistem času zelo veliko vrednost, saj so utrjevale spoštovanje do maternega jezika in ga usmerjale k živosti in čistosti in zahtevnejši vsebini (Kermpertl, Šekoronja in Leskovar, 2007).

4 Turistična produkta

4.1 Opis proizvoda

V sklopu projekta smo se odločili izdelati zemljevid, na katerem so prikazane bistvene točke v Brežicah in v bližini, ki zaznamujejo Slomškovo življenje. S skupnimi idejami smo prišli do spoznanja, da bo na njem prikazanih pet osnovnih točk oziroma znamenitosti, po katerih bo potekala Slomškova romarska pot.

Zemljevid je namenjen razširitvi turističnega produkta v Občini Brežice, hkrati pa je namenjen vsem obiskovalcem – tako domačim kot tujim. Poleg njega smo posneli video, v katerem predstavljamo nadgradnjo samega izdelanega zemljevida.

Prva točka, prikazana na zemljevidu, je temeljnega pomena, saj pojmuje rojstvo blaženega Antona Martina Slomška – to je *Slomškova rojstna hiša na Ponikvi*, natančneje Uniše pri Ponikvi (Občina Šentjur na Štajerskem). Druga točka, po kateri poteka omenjena romarska pot, se imenuje *Slomškova nova maša v Olimju*. V tem obdobju je ustvarjal duhovniško delo, hkrati je postal duhovnik, zato lahko rečemo, da je naredil prelomnico v svojem mladem življenju. Tretja točka na zemljevidu prikazuje *Slomškovo spominsko sobo na Bizeljskem*. V tem času je prevladovalo literarno ustvarjanje, ki je ključ za njegovo delo v Občini Brežice. Poleg tega je v samem mestu zelo pomemben Slomškov dom, ki predstavlja Slomškovo izobraževalno vlogo, saj

je bila ta zgradba v času njegovega življenja osnovna šola in je bila zgrajena v letu njegove posvetitve. Predzadnja točka, omenjena in prikazana na zemljevidu, je *Slomškov kip na Svetih gorah*. Ta kraj je pomemben predvsem z vidika njegovega maševanja. Zadnja, peta točka je cilj celotnega projekta, in sicer *Slomškov dom v Brežicah*. V njem je bila nekoč brežiška osnovna šola, že vrsto let po obnovi pa tam opravljajo duhovniki veroučne ure, odvijajo se različna srečanja starejših občanov ipd.

V nadaljevanju prikazani zemljevid je bil podpora pri realizaciji in snemanju videa, ki še nazorneje prikazuje vsako posamezno točko in opis delovanja Antona Martina Slomška od rojstva do njegove smrti.

Po sledih Antona Martina Slomška

Nad sotočjem Save in Krke že stoletja bdi grad in za njim mesto Brežice. Kraj že nadaleč opazimo zaradi vodovodnega stolpa, ki je simbol Brežic. Staro mestno jedro nas vabi s svojo silkovitostjo in številnimi arhitekturno zanimivimi zgradbami, med katerimi najbolj izstopajo mogočen grad, župnijska cerkev Sv. Lovrenca in podružnična, romarska cerkev Sv. Roka ter nekdanji nemški dom. Ta zgodovinsko bogat in z naravnimi lepotami obdan kraj pa je zaznamoval tudi škof, veliki pedagog, literat in narodni buditelj blaženi Anton Martin Slomšek.

1 Slomškova rojstna hiša
»Našega življenja čas je prazna, nepisana knjiga, ki nam jo je Bog dal, da bi jo z dobrimi deli popisali. Za vsak dan ena stran, za vsako uro nov odstavek in za vsako minuto nova vrsta. Ni v naši moči odtrgati nekaj pol iz knjige življenja, tudi enega dneva ne. Pa tudi pol, ki so nam določene, ne moremo prešteti.« (bl. A. M. Slomšek).

2 Slomškova nova majsa
»Tam, kjer zvirajo studenci, lepa cerkva stoji, kjer cvetijo zlahni venci, tam Ošljimja leži. ... Bod Ulimija pozdravljena, moji duši zvoljen kraj; predvsem drugim si zvoljena, miroljubim ti si raj.« (bl. A. M. Slomšek)

3 Slomškova spominska soba
»Ni jih pa tudi na sveti ljudi, ki bi rajši peli, kakor Slovenci, in lepšiga dara ne vem, kakor jim čedno pesmico dati.« (bl. A. M. Slomšek)

4 Slomškov hip
Starodaven romarski kraj na Svetih gorah nad Sotlo združuje 5 svetišč na majhnem in ozkem hrbtu hriba. Kot kaplan je Slomšek velikokrat poročal na bližnje Svete gore in tam maševal. Slomškov kip, avtor: Franci Černelc

5 Slomškov dom
»Sola, ki se edino s poučevanjem peča, je polovičarska! Mnogo bolj važno delo je vzgoja, ki se je nikoli ne sme ločiti od pouka. Pouk in vzgoja morata složno napredovati.« (bl. A. M. Slomšek)

»Dveh reči ne odlagaj za jutri: Poboljšanja in dobrega dejanja. Za današnji dan vemo, da ga imamo; ali še jutri doživimo, ne vemo. Žal ti naj bo le za tri reči tvojih preteklih dni: za hudo storjeno, za dobro zamujeno in za izgubljen čas.« (bl. A. M. Slomšek)

Slika 29: Zemljevid, ki prikazuje Slomškovo romarsko pot.

Avtorji: Maja Alif, Jure Berglez, Alja Grešak, Patricija Kelhar, Katja Kokot, Maruša Nartnik, Jolanda Pinterič, Kaja Šetinc

4.2 Opis izhodišč in podlag za odločitev o realizaciji proizvoda – tehnična izvedljivost produkta

Za samo izdelavo zemljevida in videa smo se odločili zaradi želje čim nazorneje prikazati delovanje blaženega škofa Antona Martina Slomška, ki je deloval in služboval po različnih regijah in krajih Slovenije. Njegov življenjepis je izjemno pester, želimo pa poudariti, da se je Slomšek pomembno vpisal v slovensko zgodovino – poznamo ga kot pisatelja, škofa, pesnika, pedagoga in še bi lahko naštevali. To je tudi razlog, zakaj smo se odločili za realizacijo končnega produkta, torej za plakat z zemljevidom in realiziran video film. Za oboje je potrebno imeti dovolj pomembnih in ključnih informacij. V našem primeru nam to ni predstavljalo težav, saj je Anton Martin Slomšek služboval po pomembnih krajih, ki še danes veljajo za takšne in v katerih vsako leto obujajo spomin(e) nanj.

4.3 Opis ciljev in namena proizvoda

Naš cilj je bil izdelati plakat z zemljevidom, na katerem bodo prikazane bistvene znamenitosti Slomškove romarske poti. Nadgradnjo smo naredili s krajšim dokumentarnim filmom, ki je dolg 7 minut in v katerem so tako prikazane vse točke, na katerih je Slomšek služboval in ustvarjal. Oba izdelka služita kot obogatitev turistične ponudbe, kot dodatna zanimivost in kot didaktični pripomoček pri izobraževanju o Slomšku.

4.4 Opis pričakovanih rezultatov proizvoda in njihova dodana vrednost glede na obstoječo ponudbo

Za naši pridobitvi – zemljevid in dokumentarni film – lahko trdimo, da sta po začetnih predstavitvah med ljudmi izjemno dobro sprejeta. Kjer koli smo ju pokazali in predstavili, povsod so ju pohvalili, pravega navdušenja in hvaležnosti pa smo bili deležni na predstavitvi v Slomškovem domu v Brežicah.

5 Zaključek

Pri projektu ŠIPK smo se poglobili v delovanje blaženega Antona Martina Slomška. Usmerili smo se na njegovo delovanje in službovanje na območju Posavja v Občini Brežice. Dokopali smo se do presenetljivih informacij, med drugim do te, da je Slomšek prav tukaj za časa svojega delovanja bil pravzaprav precej nesrečen in nezadovoljen z življenjem. Ni mu ugajala ne okolica ne njegovi »sodelavci« – duhovniki. Kljub temu je ustvaril nekaj izjemnega za ta naš del Slovenije – nedeljske šole, s katerimi je močno povzdignil takratno razgledanost marsikaterega prebivalca Posavja.

Slomšek je v Posavju nedvomno pustil bogat pečat, zato smo se v projektu lotili ustvarjanja popolnoma novih inovativnih turističnih produktov, s katerima bomo lahko pomembno dediščino še naprej ohranjali in hkrati predstavljali/približali vsakomur, ki bo prišel v Brežice kot gost/turist, ki se bo zanimal za kulturo, zgodovino, krščanstvo. Tudi zaradi našega projekta se bodo turisti v prihodnje lahko lažje in z več informacijami odpravili po poteh, kjer je Slomšek deloval, in tako bodo še obogatili svoj obisk tega dela Slovenije.

Viri in literatura

- Amato, A. (2012). *Postopki za beatifikacijo in kanonizacijo*. *Communio* 22: 179–191.
- Bizeljsko. (2010). *Anton Martin Slomšek*. Pridobljeno iz: <http://www.bizeljско.si/anton-martin-slomsek/>, 12. 3. 2019.
- Bizeljsko. (2012). *Blagoslovili Slomškov kip na Svetih gorah*. Pridobljeno iz: <http://www.bizeljско.si/blagoslovili-slomskov-kip-na-svetih-gorah/>, 12. 3. 2019.
- Car, Z. (2013). *Pravne določbe o češčenju blaženih in svetih: primer češčenja bl. Antona Martina Slomška (1999–2012)*. Ljubljana. Diplomsko delo.
- Cvek, L. (1999). *Kdo je naučil ptičje pet?* Celje. Mohorjeva družba.
- Černelič Krošelj, A., Jesenko, M., Kšela, M., Molan, I., Žnideršič, Z. (2016). *Slomškov dom Brežice, obnovljena podoba stare osnovne šole Brežice*. Brežice. Župnija Brežice.
- Debeljak, T. (1939). *Anton Martin Slomšek: knjiga njegovih misli in življenja*. Ljubljana.
- Ferenčak, Š. A. (2009). *Glasbena dejavnost Antona Martina Slomška*. Ljubljana–Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- Gaudiumetspes – CS. Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu. (1965). V: *Koncilski odloki 2004*. 541–667. Ljubljana. Družina.
- Habjan, V. (1992). *Anton Martin Slomšek*. Ljubljana. Založba Kres.
- Hrastelj, F. (1999). *Otrok luči. Zgodovinska povest o Antonu Martinu Slomšku*. Ljubljana. Družina.
- Janežič, S. (1996). *Anton Martin Slomšek*. Maribor. Slomškova založba.
- Januš S., M. (2017). *Anton Martin Slomšek: lavantinski knez in škof*. Maribor. Slomškova založba.
- Klinar, S. (2002). *Slomškova pot: priručnik za peš potnike in romarje*. Celje. Mohorjeva družba.
- Kosar, F. (2012). *Anton Martin Slomšek, knezoškof lavantinski*. Celje. Celjska Mohorjeva družba.
- Kovačič, F. (1934). *Anton Martin Slomšek: služabnik božji, knezoškof lavantinski. Prvi del*. Celje. Družba svetega Mohorja.
- Kramberger, F. (2012). *Zbornik Slomškovih simpozijev 2009–2012*. Šentjur. Ljudska univerza Šentjur.
- Kramberger, F. (2012). *Genij in svetnik: France Prešeren in blaženi Anton Martin Slomšek*. Zvon 15.
- Kragl, P. (2014). *Osnovna šola Brežice med letoma 1917 in 1971*. Maribor. Univerza v Mariboru. Pedagoška fakulteta.
- Kšela, M. (2019). *Slomškov dom v Brežicah (osebni vir, marec in april 2019)*. Brežice.
- Lončar, N. (2017). *Včasih zasebno: iz osebnih zapuščin*. 1. Maribor. Univerzitetna knjižnica Maribor.

- Kemperl, M., Šekoranja, N., Leskovar, V. (2007). *Mejniki Bizeljskega: ob 270-letnici župnijske cerkve in ob 220-letnici samostojne župnije*. Bizeljsko. Župnija.
- Martelanc, J. (1974). *Pastoralna pedagogija škofa Antona Martina Slomška: inavguralna disertacija*. Rim. Samozaložba.
- Ogrin, M. (2012). *Anton Martin Slomšek in vprašanje enotnosti slovenskega kulturnega prostora*. Ljubljana. Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU.
- Ogrin, M. (2002). *Prešeren in Slomšek*. V: J. Faganel in D. Dolinar (ur.), *France Prešeren – kultura – Evropa*. Ljubljana. Založba ZRC SAZU.
- Pogačnik, J. (1991). *Kulturni pomen Slomškovega dela*. Maribor. Založba Obzorja.
- Pavlič, S. (1991). *Slomšek in slovensko šolstvo, 130 let visokega šolstva v Mariboru*. Zbornik simpozija. Celje. Mohorjeva družba.
- Poljanec, J., in Hrastelj, F. (1962). *Knjiga o Slomšku: zbornik ob stoletnici smrti*. Celje. Mohorjeva družba.
- Prijatelj, A. (1999). *Bog daj zdravje!* Koper. Ognjišče.
- Rebula, A. (1992). *Pastir priobdnosti: lik Antona Martina Slomška*. Celje. Mohorjeva družba.
- Slomšek, A. M. (1996). *Življenja modrost*. Celje. Mohorjeva družba.
- Slomšek, M. (1995). *Blažje in Nežica v nedeljski soli*. Celje. Mohorjeva družba.
- Slomšek, M. (2004). *Šola vesela lepega petja za pridno šolsko mladino*. Prevalje. Kulturno društvo Mohorjan Prevalje.
- Sveto pismo z devterokanoničnimi knjigami* (EKU). (1995). Ljubljana. Svetopisemska družba Slovenije.
- Slomškov dom v Brežicah tudi uradno odprt in blagoslovljen*. Posavski zbornik, torek, 29. 3. 2016. Pridobljeno iz: <https://www.posavskiozbornik.si/novice/slomkov-dom-v-breicah-tudi-uradno-odprt-in-blagoslovljen>, 12. 3. 2019.
- Škaler S. (1957). *Posanje*. Brežice. Svet za prosveto in kulturo.
- Špidlik, T. (1998). *Osnove krščanske duhovnosti*. Maribor. Slomškova založba.
- Till, J. (2012). *Anton Martin Slomšek (1800–1862): Življenje in delovanje pobudnika Mohorjeve družbe v Celovcu*. Celovec. Mohorjeva družba.
- Till, J. (2012). *Anton Martin Slomšek (1800–1862): Življenje in delovanje pobudnika Mohorjeve družbe v Celovcu*. Celovec. Mohorjeva družba.
- Trontelj, J. (2012). »Slomšek je bil moder učitelj«. Slavnostni nagovor ob svečani akademiji ob 150. obletnici smrti Antona Martina Slomška. Maribor.
- Turnšek, M. (2001). *Postopek za beatifikacijo blaženega Antona Martina Slomška*. Letopis Mariborske škofije za sveto leto 2000. Slomškov zbornik. Maribor. Slomškova založba.
- Turnšek, M. (1999). *Blaženi Anton Martin Slomšek*. Maribor. Slomškova založba.
- Vuk, V. (1992). *Anton Martin Slomšek: razstava v Pokrajinskem muzeju Maribor*. Maribor.
- Zavrnik, B. (1990). *Anton Martin Slomšek*. Ljubljana. Partizanska knjiga.
- Zavrnik, B. (1996). *Anton Martin Slomšek*. Ljubljana. Založba Mladinska knjiga.
- Washington Post. (1999). *Pope Denounces Extreme Nationalism*. Pridobljeno iz: http://www.washingtonpost.com/wpshr/aponline/19990920/aponline115600_000.htm, 12. 6. 2019.

PO SLEDEH ANTONA MARTINA SLOMŠKA V OBČINI BREŽICE:

JASNA POTOČNIK TOPLER IN MOJCA STRAŠEK DODIG

Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizem, Brežice, Slovenija.

E-pošta: jasna.potocnik1@um.si

Republika Slovenija, Okrajno sodišče v Brežicah, Brežice, Slovenija.

E-pošta: mojca.strasek.dodig@gmail.com

Povzetek Anton Martin Slomšek je svojo prvo službo nastopil na Bizeljskem, v Župniji sv. Lovrenca. S svojim delovanjem je vplival tudi širše, saj se je glas o njem širil po celotnem Posavju in tudi čez mejo na Hrvaško. Slomšek je bil že iz bogoslovnih let poznan kot dober pedagog, v času svojega delovanja pa je razvijal še dve pomembni vlogi: duhovno in literarno. Vse tri vloge smo podrobneje raziskali in ugotovitve vključili v zaključna turistična izdelka – plakat in film. Izdelali smo turistično pot, ki nas popelje od Slomškove rojstne hiše čez Posavje do Brežic, kjer se konča v nekdanji osnovni šoli oz. v današnjem Slomškovem domu. Pot je vizualno prikazana s plakatom z naslovom »Po sledih Antona Martina Slomška« in z istoimenskim filmom, ki na kratko opiše avtorjevo delovanje in nas vizualno popelje po pokrajini.

Ključne besede:

Anton
Martin
Slomšek,
Brežice,
literarno
ustvarjanje,
duhovno
ustvarjanje,
pedagoško
ustvarjanje,
turistični
produkti.

FOLLOWING THE TRAILS OF ANTON MARTIN SLOMŠEK IN THE MUNICIPALITY OF BREŽICE

JASNA POTOČNIK TOPLER & MOJCA STRAŠEK DODIG

University of Maribor, Faculty of Tourism, Brežice, Slovenia.

E-mail: jasna.potocnik1@um.si

Republic of Slovenia, District Court in Brežice, Brežice, Slovenia.

E-mail: mojca.strasek.dodig@gmail.com

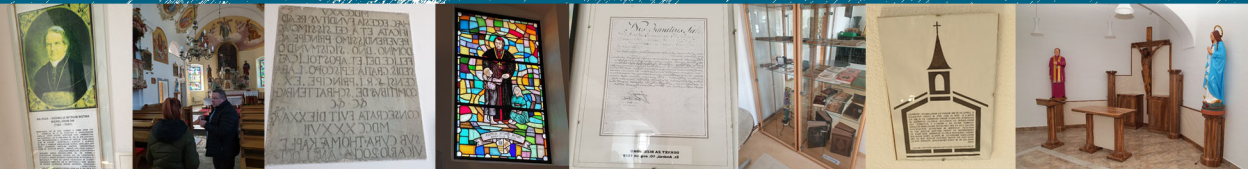
Abstract Anton Martin Slomšek took up a post of the priest in Bizeljsko, at the Church of Saint Lawrence. With his activities he was influential even abroad, for instance in Croatia, where he was well-known for being an excellent educator as well as a spiritual and a literary leader. As a part of this project we summarized his works and invented two different products for tourists, namely: the short movie and the poster, within which we created a totally new path for the tourists, interested in this kind of cultural heritage. The route takes us from the birthplace of the beatified Anton Martin Slomšek to the region of Posavje and ends in the previous primary school in Brežice, today known as the Slomšek's Home. The path is shown in the short movie and in the poster.

Keywords:

Anton
Martin
Slomšek,
Brežice,
the history of
literature,
the spiritual and
pedagogical
creation,
tourism
products.

Univerza v Mariboru

Fakulteta za turizem